

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798

Jong, J. de

Citation

Jong, J. de. (2018, November 21). *Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/67081>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/67081>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/67081> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Jong, J. de

Title: Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798

Issue Date: 2018-11-21

CURRICULUM VITAE

Jos de Jong (Dongen, 10 april 1954) bezocht de John F. Kennedy HBS in Dongen en deed in 1971 eindexamen HBS A. Vervolgens behaalde hij in 1974 het diploma als volledig bevoegd onderwijzer aan de Pedagogische Academie Gerardus Majella, eveneens in Dongen.

Na een aantal jaren in het onderwijs te hebben gewerkt, maakte hij de overstap naar het archiefwezen. In 1981 behaalde hij het diploma voor middelbaar archiefambtenaar. Hij werkte een aantal jaren als archivaris op het Algemeen Rijksarchief (het huidige Nationaal Archief) in Den Haag. In 1990 maakte hij een overstap naar het toenmalige ministerie van Welzijn Volksgezondheid en Cultuur (WVC) als leidinggevende in de sector Informatievoorziening en informatiebeheer. Vervolgens was hij in de periode 1996-1999 projectleider voor de bewerking van de historische archieven van de Nederlandse Spoorwegen (NS). Na een korte periode als adviseur op het Nationaal Archief te hebben gewerkt, maakte hij in 2001 de overstap naar adviesbureau Koenen en Baak (KBP) in Voorburg/Den Haag.

In de periode 2000-2007 studeerde hij politicologie aan de Universiteit Leiden, Campus Den Haag, dat hij afsloot met een doctoraal examen. Vanaf 2008 was hij als zogenoemde buitenpromovendus verbonden aan de Universiteit Leiden.

Sinds 2003 is hij gemeentearchivaris van Venlo.

DANKWOORD

Promoveren is omzien. Eerst en vooral naar de afgelopen tien jaar, die nodig bleken te zijn om dit proefschrift te schrijven. Zonder het geduld en de aanmoedigingen van Joop van Holsteijn en Joop van den Berg was dit nooit gelukt. Beiden waren en bleven overtuigd van het bijzondere karakter van mijn project. In de laatste etappe hebben de leden van de leescommissie, Ruud Koole, Erik Ketelaar, Niek van Sas, Galen Irwin en Joris Oddens het manuscript voorzien van gedetailleerd en waardevol commentaar.

Onderzoek doen is ontspanning, maar schrijven is vooral inspanning, ‘hard labour’ om een Vlaamse uitdrukking te gebruiken. Zonder de niet aflatende hulp en steun van Jenny M. Ytsma, tevens mijn paranymf, zouden trouwens geen leesbare teksten op tafel zijn gekomen.

Soms waren grote en kleine duwtjes in de rug nodig om verder te kunnen. In willekeurige volgorde. Pastor Brand, (oud-)archivaris van het bisdom Breda, gaf toestemming om het archief van het bisdom te raadplegen. Jacques Schoeber, (oud-) medewerker Onderzoek en Statistiek bij de gemeente Venlo, hielp bij het verwerken van gegevens en het maken van statistische berekeningen in SPSS en voorzag de hoofdstukken 6, 7 en 8 van commentaar. Peter Ekamper van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) stelde de software van een basisontwerp van een kaart van de Bataafse Republiek ter beschikking. Frank Stege, informatiemanager bij de gemeente Venlo, tevens één van de bijzondere ICT-ers die begrijpt wat archivariissen drijft, verschaftte faciliteiten die het mogelijk maakten dit proefschrift met kaartbeelden te verrijken. Galen Irwin stelde bij de bespreking van mijn doctoraalscriptie in 2007 de eenvoudige vraag wat er eigenlijk met die ene soldaat was gebeurd, die op 23 april 1798 op het Malieveld in Den Haag in het openbaar een neestem had uitgebracht: ontslagen, in de gevangenis geworpen, of gefusilleerd? Ik had er nooit bij stilgestaan. De vraag vormde echter een stimulans om onderzoek te doen in de archieven van landmacht en marine, waardoor ik terecht kwam in scheepsjournalen met erg mooie gegevens over de stemming op de vloot. In hoofdstuk 5 wordt daarvan verslag gedaan.

Enkele mensen in mijn omgeving begrijpen dat het schrijven van een proefschrift intellectuele topsport is. Maar dan moet er op z'n tijd gerust worden om het te kunnen volhouden. Theo Huys en Jacques van Rensch waren bereid te luisteren naar alle dips, downs en dilemma's en gaven bruikbare adviezen en tips. Frans Hermans nam in 2016 en 2017 belangrijke taken op het gemeentearchief van mij over, zodat ik mij volledig kon concentreren op het afronden van het manuscript; hij las bovendien kritisch de hoofdstukken 3 en 4.

Wie aan topsport denkt te doen, heeft zo nu en dan aanmoediging nodig uit het publiek. Vaste klanten van het gemeentearchief en mijn collega's van de gemeente Venlo die regelmatig vroegen hoe het met 'de scriptie' stond. Els Gelissen-Janssen behoorde tot hen en was tevens bereid om mij als paranymf te ondersteunen. De gemeente Venlo die op momenten dat het nodig was extra verlof toekende.

Langer dan iemand anders heeft Bert Smolders dit project gadeslagen en gesteund. Meer dan 30 jaar zag hij het gezwoeg, de fraaie archiefvondsten, de hoop en de wanhoop, en de stress vanwege de vraag of het boek ooit klaar zou komen. Aan hem wordt het boek opgedragen.

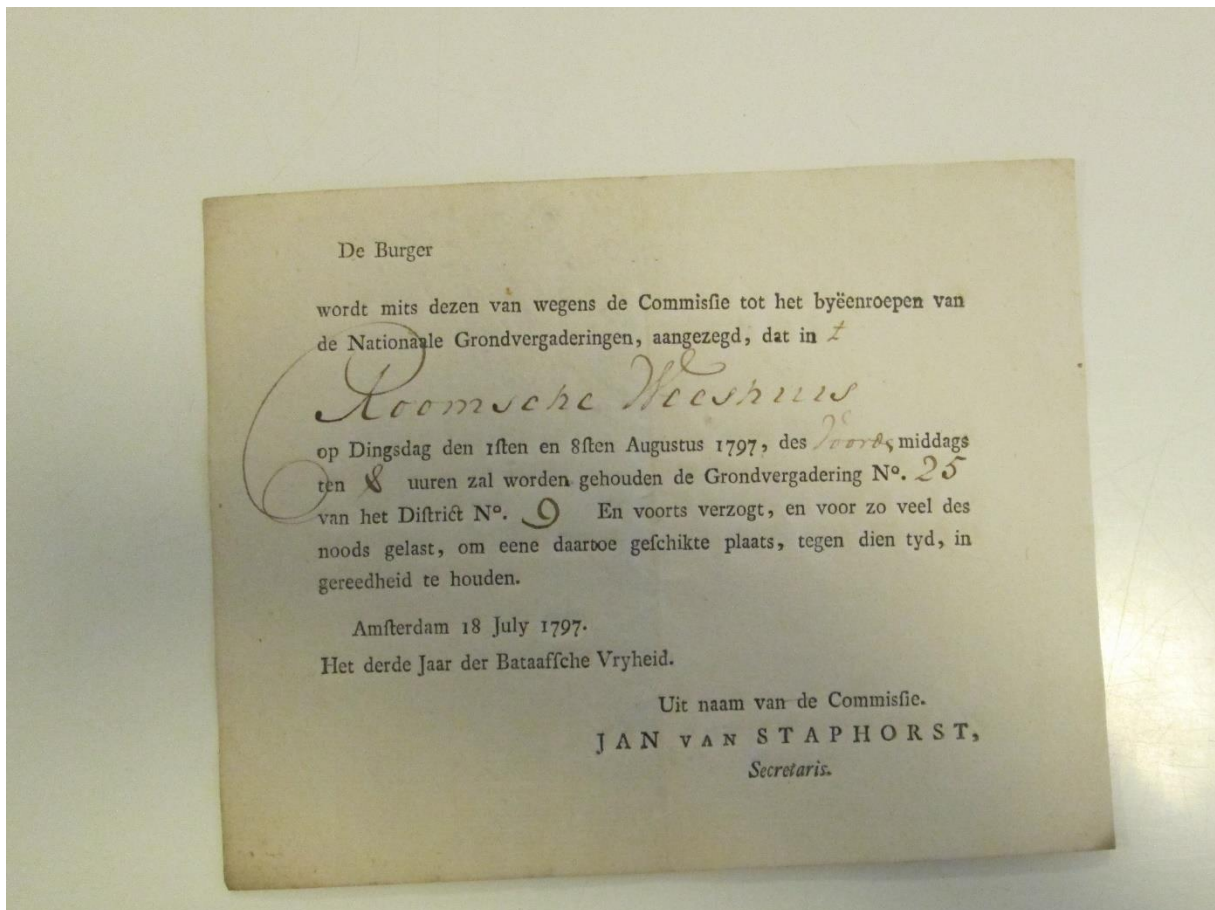
Ik heb in ieder geval het gevoel tenminste één groot project in mijn leven te hebben kunnen afronden. Misschien geeft dat voldoende energie om met het materiaal dat is blijven liggen verder te gaan. Dan is promoveren misschien toch ook nog vooruitzien.

KATERN MET AFBEELDINGEN

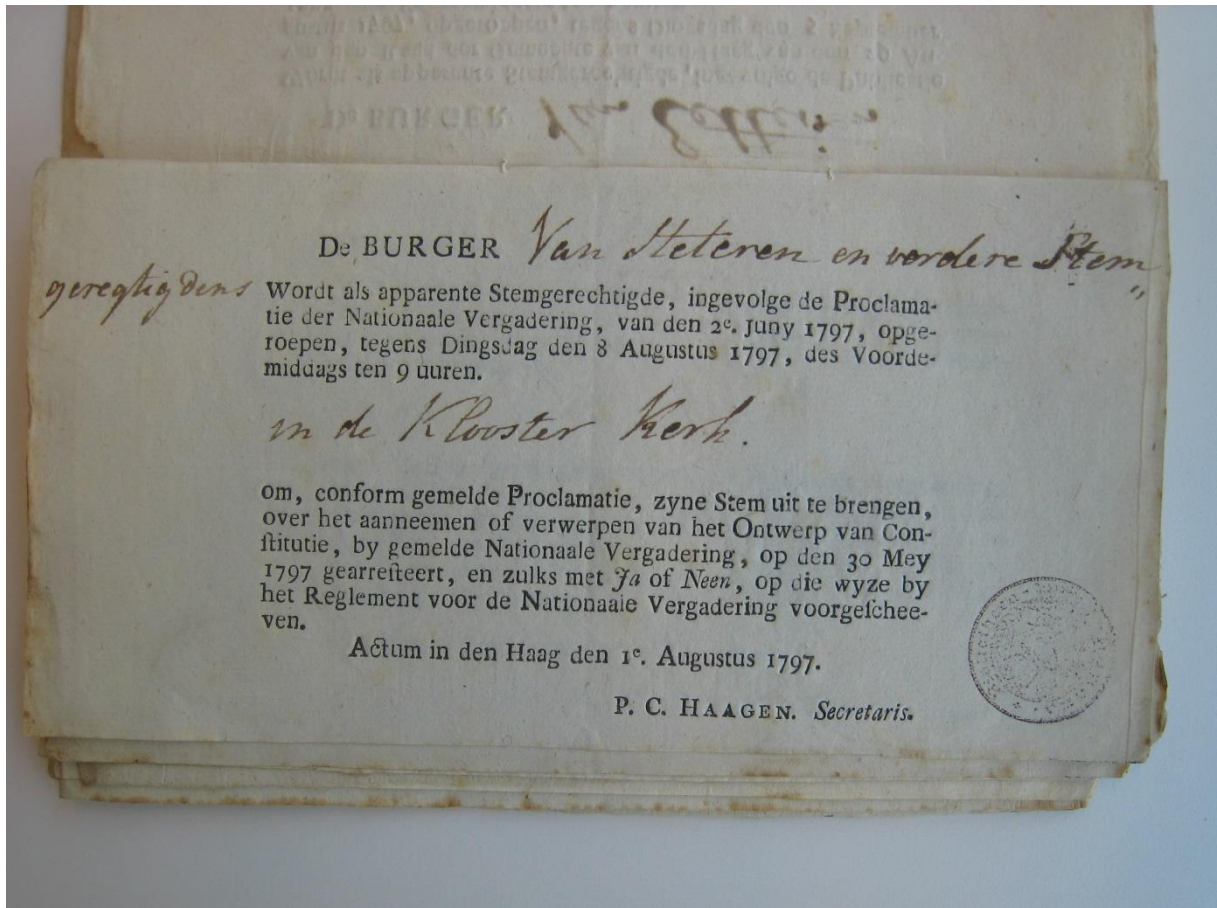

Afbeelding 1. Amsterdam. Gevelijst van het pand Keizersgracht 672, Museum van Loon, Amsterdam. Dit pand heeft nog de huisnummering zoals die in maart 1796 in heel Amsterdam in opdracht van het stadsbestuur op alle huizen werd aangebracht: D7. G15. No 712. Dit betekent: district 7, grondvergadering 15, huisnummer 712. De huisnummers bleven tot 1852/1857 in gebruik, de nummering van het district en de grondvergadering verloor snel aan betekenis. Het nummer van het district was na juni 1798 al niet meer van belang door een nieuwe indeling van Amsterdam in districten. De grondvergadering verdwijnt na 1803 definitief.

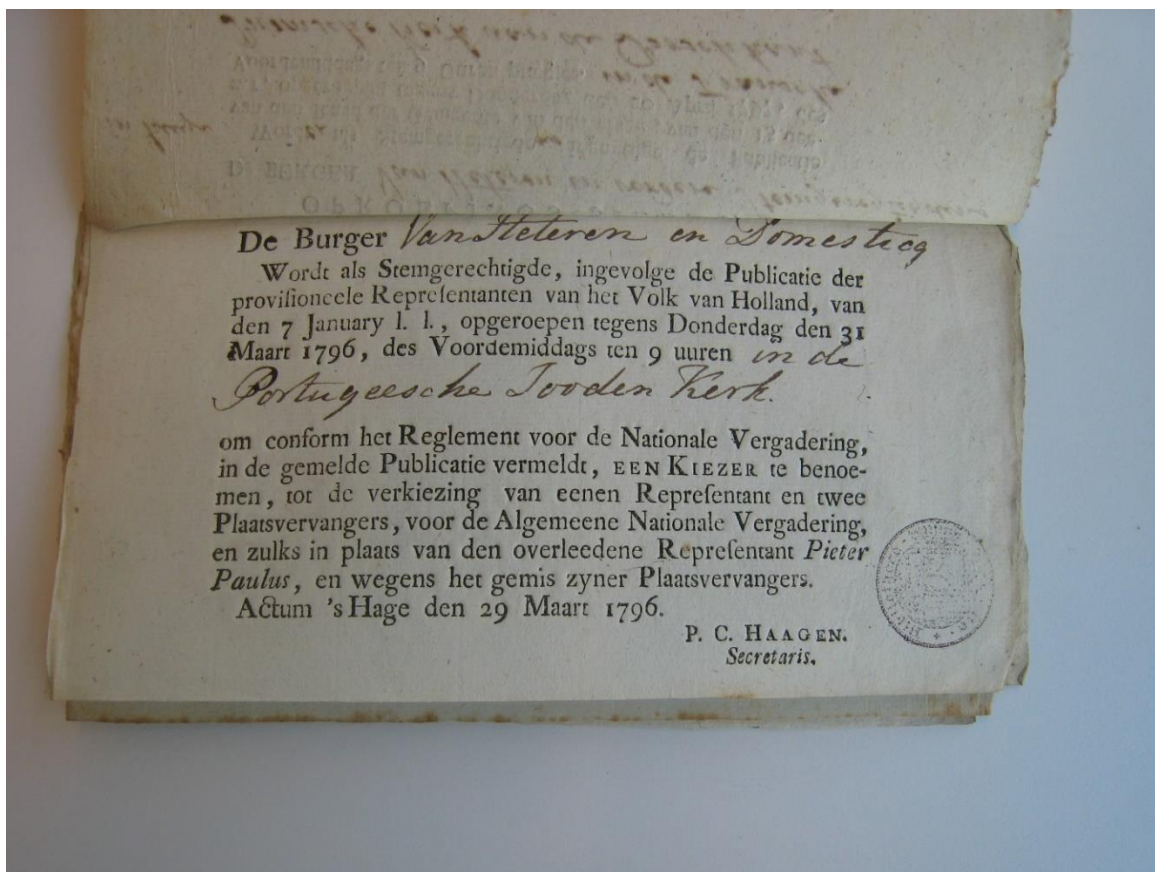

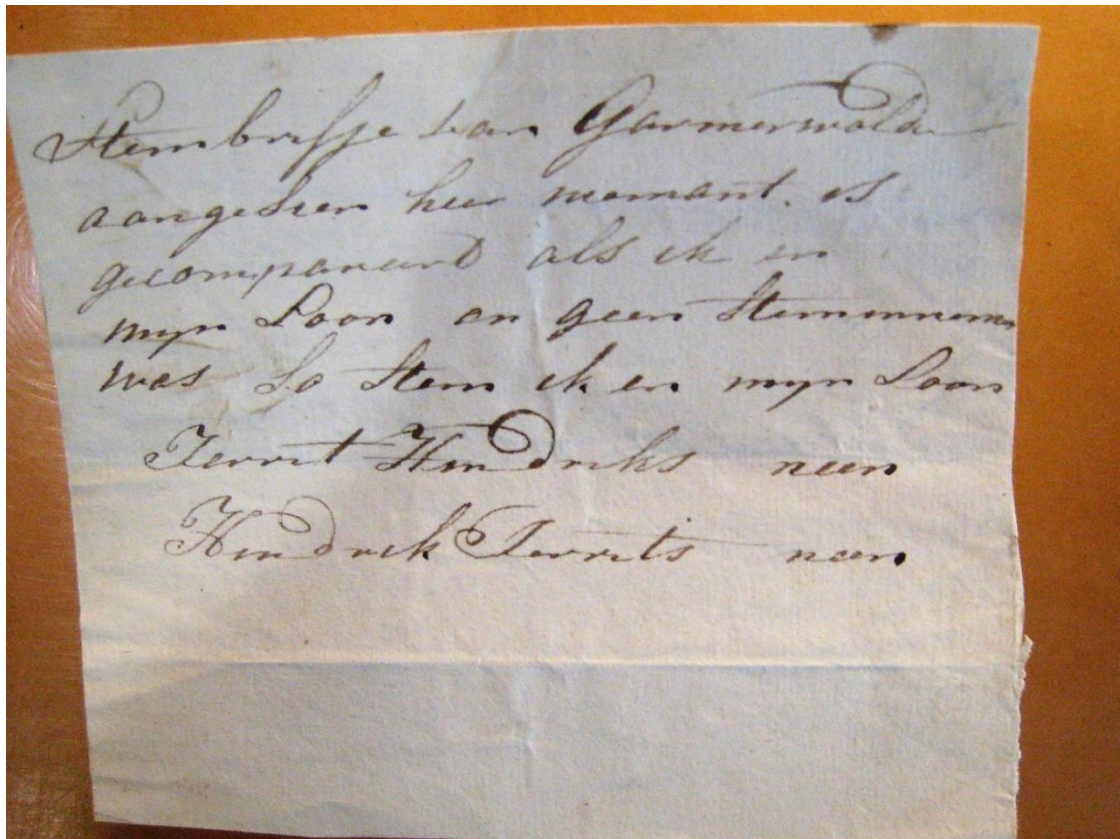
Afbeelding 2. Amsterdam (1797). Aanzegging van de 'commissie voor de organisatie van de grondvergaderingen in Amsterdam' aan het bestuur van het 'Roomsche Weeshuis voor Jongens' aan de Lauriergracht, midden in de Jordaan, om lokalen ter beschikking te stellen voor de grondvergaderingen. In dit weeshuis werden zes grondvergaderingen gehouden, drie in de voormiddag en drie in de namiddag. Het biljet had zowel betrekking op de grondvergaderingen voor de verkiezingen op 1 augustus als voor het referendum van 8 augustus 1797.

Afbeelding 3: Den Haag (1797). Convocatiebiljet voor de burger Van Heteren, die woonde naast de Kloosterkerk in Den Haag, voor de grondvergadering in de Kloosterkerk op 8 augustus 1797 om 9 uur in de ochtend. Merk de aantekening op 'en verdere Stemgerechtigdens'. Omdat het biljet aan huis werd afgegeven, konden ook knechten, huispersoneel, volwassen kinderen of andere mannelijke familieleden stemrecht hebben. De heer des huizes besliste.

Afbeelding 4: Den Haag(1797). Ingevuld convocatiebiljet voor de burger Van Heteren die woonde naast de Kloosterkerk in Den Haag. Hij werd opgeroepen voor een stemming op 31 maart 1796 na het overlijden van Pieter Paulus, de eerste voorzitter van de Nationale Vergadering. De twee plaatsvervangers (op 27 januari 1796 gekozen) die in een dergelijke situatie werden opgeroepen hadden al zitting in de Nationale Vergadering. Een herstemming was niet voorzien in het *Reglement*. Deze grondvergadering werd gehouden in de Portugese synagoge, gelegen aan de Princessegracht in Den Haag. De toevoeging ‘en domesticq’ heeft betrekking op de huisknecht. Zijn baas bepaalde of hij wel of niet kon deelnemen aan een grondvergadering.

Afbeelding 5 Groningen (1797). Bewaard gebleven stembiljet van vader en zoon Gerrit Hendriks en Hendrik Gerrits, die beiden *neen* stemden. In Garmerwolde werd geen grondvergadering georganiseerd. Zij stuurden hun stembiljet dan maar naar het provinciebestuur in Groningen, die deze stemmen heeft meegeteld.

VRIJHEID, GELIJKHEID,
BROEDERSCHAP.

NOTIFICATIE.

De Raad der Gemeente van Amsterdam notificert zij beezen aan deszelfs Arbeidzgers / en de Ingezetenen derzelve Stad en Jurisdictie / dat dezelve / om te niet te voldoen aan de Publicatie van de Nationaale Vergadering / representeerende het Volk van Nederland / van den 9den Junij 1797 / betreffende de Opvoeping van de Gezondbergaderingen / hoor den 1sten en 8sten Augustus aanstaanden / goedgebonden heeft eene Commissie / (haare Zittingen op het West-Indisch Huis houdende /) tot berichtiging van alles / wat daar toe betrekkelijk is / te benoemen / bestaande uit de Burgers:

JAN VAN STAPHORST,
PIETER DE CLERCQ, JUNIOR,
JACOBUS BERNARDUS KAPPELHOFF,
GERRIT TEN SANDE,
ABRAHAM DE HAAN,
PIETER VANDEN BROEKE,
CAREL LOTH,
JOANNES WILLEM VAN HASSELT,
PAULUS VAN SCHORRENBERG, DIRKSZ.,
JAN KONIJNENBURG,
JOANNES ANDREAS JOLLES,
DIRK VAN HINLOOPEN, en
HARMANUS BOERRIGTER;

met volle magt en qualificatie / om alles / wat tot die zaak betrekkelijk is / te berichten / en bepaallijk / om / uit naam van den Raad der Gemeente / de Stemopneemers hoor iedere Gezondbergadering te benoemen / en van dezelve de berichtigte belofte afnemen / welke belofte van gelijke kracht zal zijn als of zij in de Vergadering van den Raad ware gedaan.

Gearresteerd en Gepubliceerd den 7den Julij 1797; het derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

JAN BROUWER, JOACHIMSZ., vt.

Ter Ordonnantie van den Raad voorn.

F. J. PELLETIER.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKKERY, op het Rockin, en te bekomen by Pieter Hendrik Dronsborg.

Afbeelding 8. Amsterdam (1797). Publicatie van het stadsbestuur van Amsterdam waarbij de benoeming werd bekend gemaakt van de commissie die was belast met de organisatie van de grondvergaderingen van 1 en 8 augustus 1797. De commissie hield zitting in het West-Indisch Huis.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.
PUBLICATIE.

DE REPRESENTANTEN VAN HET VOLK VAN BATAAFSCH-BRABAND, allen den geenen, die deze zullen zien of hooren leezen, Heil en Broederschap!

Alzo by het 108de Art. van het Reglement, waarop de NATIONAALE VERGADERING is laamen geroepen, vastgesteld is: „ dat het, door dezelve gedreſteerd, Ontwerp der Constitutie voor deze Republiek, naar de respectieve Provincien zoude moeten worden verzonden, om in ieder van dezelve AFZONDERLYK door het Volk te worden onderzocht, en goed- of afgekeurd;” en Wy alnu van gezegde Nationaale Vergadering ontfangen hebben een aantal Exemplaren, zo in plano als in octavo, van een by Haar gedreſteerd Ontwerp van Constitutie, het welk dus, ingevolge voorm. 108de Art. afzonderlyk door het Volk van dit Gewest, en dus Provinciaaliter zal moeten worden goed- of afgekeurd.

ZO IS 'T, dat Wy goedgevonden hebben, alle Onze Medeburgers binnen deze Provincie opteroepen, om op Dingsdag den 8^{den} Augustus aanſlaanden, ieder binnen zyne Gemeente, op zodanige plaats of plaatſen, en op zodanige tyden des dags, als daartoe weder door de Plaatſelyke Beſtuuren, ieder in den zynen, zal of zullen worden aangeſteeld, te compareeren voor eene daartoe by het Plaatſelyk Beſtuur benoemde Commissie of Commiſſien, ten einde ieder afzonderlyk op de, door dezelve Commissie of Commiſſien te doene Vraag: Keurd gy het Ontwerp van Constitutie, by de Nationaale Vergadering, op den 3^{den} May dezes Jaars gearreſteerd, en binnen deze Gemeente gearreſteerd, zyne goed- of afkeuring met Ja of Neen! ven; wordende de onderſcheidene Plaatſelyke Beſtuuren, op hunne verantwoordelykheid gelast, aan Ons, voor den 15^{den} Augustus, een exacte Lyst dezer Stemming, met opgave der Naamen van de

voor- en tegen-stemmenden te doen toekomen.

En, daar van het aanneemen of verwerpen van voorzêgd Ontwerp van Constitutie, het wel- of kwalykvaaren van de meeste Provincien dezer Republiek, en in 'tbyzonder de opkomst of ondergang van Bataafsch-Braband, moet afhangen, willen Wy Onze weldenkende Medeburgers aangemaand hebben, om met ter zyde stelling van alle party-zugt, het voorf. Ontwerp beaard, en zonder vooringenomenheid te beoordeelen, ten einde na een geregeld onderzoek, door 't Volk dezer Provincie dieswegens zodanige Stem worde uitgebragt, dat men zich voor het tegenwoordig Geflagt kunne verantwoorden, en geene verwytinge van het Nageflagt te wagten hebbe: terwyl Wy verwagten, dat alle weldenkenden hunne Stemmen over dit aller-belangrykst stuk ten voorm. dage volyverig zullen uitbrengen, en dat de respectieve Leden der Plaatſelyke Beſtuuren, de overige Leden hunner Gemeente daarin met een goed voorbeeld zullen voorgaan.

Eindelyk lasten en beveelen Wy allen Officieren, of derzelve Plaatswaarneemers, de noodige zorge te draagen, dat in, voor of na de Stemming de rust binnen de Gemeente, waar by zy fungeeren, niet worde verstoord, of de Stemmers in het vry uitbrengen hunner Stemmen verhinderd, procedeerende tegen zodanigen, die zich daaraan mogten ſchuldig maaken, als tegen openbaare Oproermaakers.

En, op dat niemand hiervan onweetend zy, zal deze alomme worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatſe, daar zulks gebruikelijk is.

Aldus gearreſteerd ter Vergadering der Reſtanten voorm., in den Bosch den 5 July 1797. het derde Jaar der Bataafſche Vryheid.
 (Was gearapheerd) P. C. VAN GHERT, v.
 (Onder ſtond) Ter Ordonnantie van dezelve,
 (Was geſtekend) DE BRUYN, Griffier.

En was het Zegel van Bataafsch-Braband op het ſpacium gedrukt.

In den BOSCH, by J. P. HOFFERS en P. ARKESTEYN, Boekdrukkers in de Orthe-ſtraat.

Afbeelding 9. Bataafs Brabant (1797). (Eerste) publicatie van het provinciebestuur van Bataafs Brabant van 5 juli 1797, waarbij burgers werden opgeroepen om op 8 augustus 1797 te stemmen. Deze publicatie zou tot grote beroering leiden in de Nationale Vergadering, omdat de burgers voor een commissie uit het plaatselijk bestuur dienden te verschijnen in plaats van in grondvergaderingen.

GELYKHEID,

BROEDERSCHAP.

VRYHEID,

PUBLICATIE.

DE REPRESENTANTEN VAN HET VOLK VAN BATAAFSCH-BRAND, allen den geenen, die deze zullen zien of hooren leezen, *Heil en Broederschap!*

Oftchoon Wy, by Onze Publicatie van den 5^{den} dezer, niet anders hebben getragt, als de approbatie of desapprobatie van het rondgezonden *Ontwerp van Constitutie*, door het vaststellen eener comparitie voor eene Commissie uit de Plaatselyke Bestuuren, en de eenvoudige beantwoording, met *Ja* of *Nee*, van eene klaar voorgestelde vraag, zo gemakkelyk mogelyk te maaken, in voege, dat daar door geprevenueerd werdt, dat niet een groot aantal Ingezetenen dezer Provincie genoodzaakt zoude zyn, zich buiten de Plaatsen hunner wooningen te begeeven, ten einde onder eene andere Jurisdicctie, hunne Stemmen over dat gewigtig onderwerp uittebrengen: terwyl het opschryven der Naamen, by dezelve Publicatie geensints was geordonneerd, om eenige Stemgerechtigden van het uitbrengen hunner Stemmen afte-schrikken, maar alleenlyk was ingerigt, om eene meerdere regulariteit in de Verbaalen te veroorzaaken, en te zekerder te zyn van de juistheid der telling: — des niettemin heeft de NATIONALE VERGADERING, by derzelve Misfivē van den 14^{den} dezer, aangemerkt, dat 't Volk van Nederland, in Grondvergaderingen byeengekomen, de Leden der Nationale Vergadering benoemd heeft, en dus ook op die zelve wyze het *Plan van Constitutie* aan het Volk ter goed- of afkeuring moet worden voorgedragen.

ZO IS 'T, dat Wy, hoe zeer van begrip zynde, en ook het tegendeel uit het Reglement voor de Nationale Vergadering niet kunnende ontwaaren, dat het Volk min-kunder in Masla, dan in Grondvergaderingen

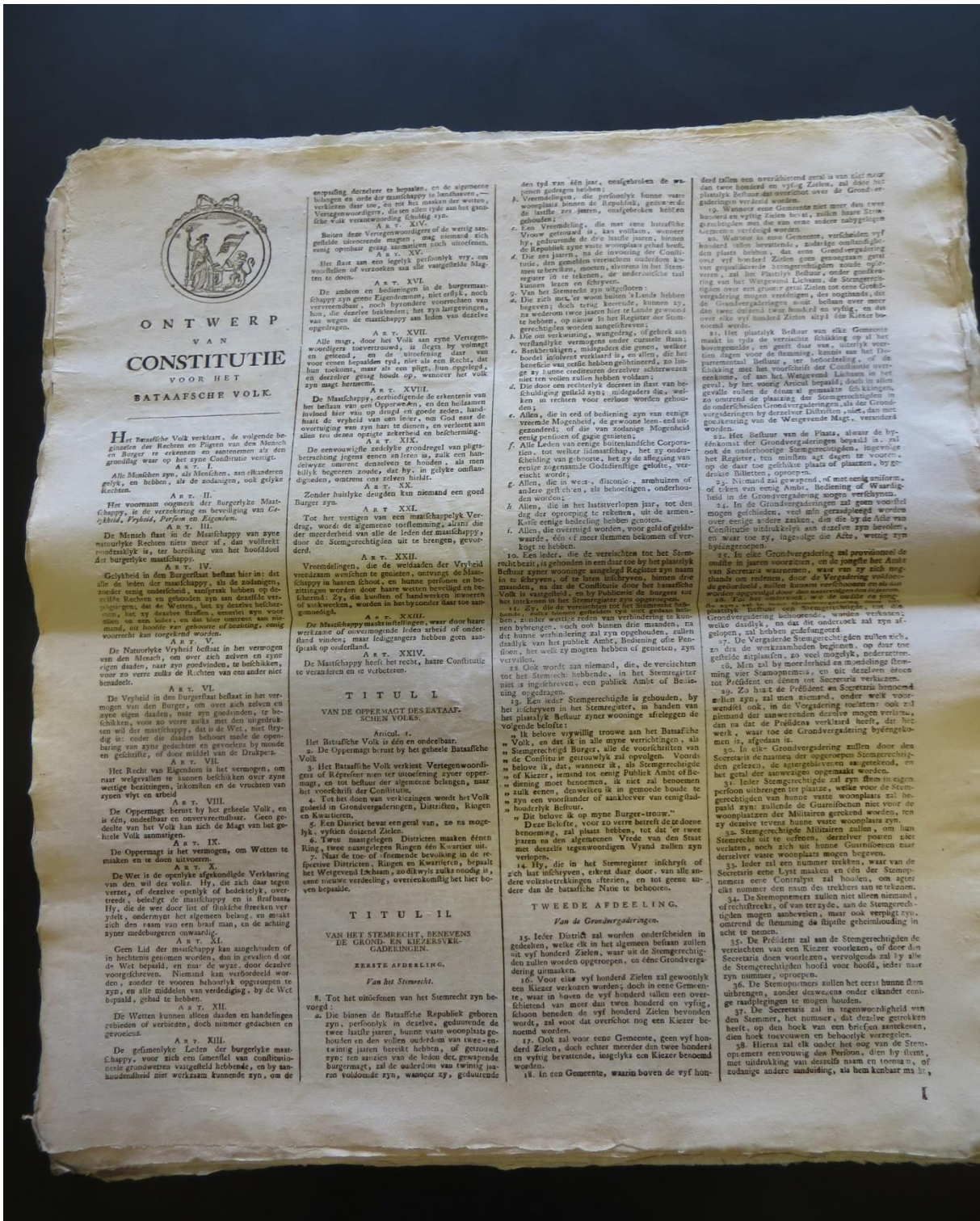
opgeroepen, zyn Stemrecht vrijelyk kan uitoeffenen, tot voorkoming van alle verkeerde elatien en nadeelige consequentien, goedgevonden hebben, om voorschreeve Onze Publicatie van den 5^{den} dezer, in zo verre te altereeren, en diensvolgens als nu by deze nader tegen den *achtsten Augustus aanstaanden*, alle apparente Stemgerechtigden dezer Provincie, tot het goed- of afkeuren van het rondgezonden *Plan van Constitutie*, in de ordinaris Grondvergaderingen opteroepen; ten welken einde de respectieve Municipaliteiten of Regeering van iedere Plaats, de apparente Stemgerechtigden uit elke vyf honderd Zielen, tegen den *achtsten Augustus* voorm., door het rondzenden van gedrukte Billetten, zal doen byeenroepen op de daartoe geschikte plaats of plaatsen; zullende voorts omtrent de Stemming in alles naargekomen worden de manier en wyze, by het Reglement voor de Nationale Vergadering bepaald, voor zo verre het ten deze van applicatie is; blyvende de respectivo Grondvergaderingen gehouden, het getal der Stemmen, niet in *Cyffers*, maar *Woordelyk* in de Verbaalen te stellen, en dezelve zo voor als tegen het *Ontwerp van Constitutie* uitgebragt, aan Ons, voor den *vyftienden Augustus aanstaanden* intezenden; zonder verplicht te zyn de Naamen der Stemmers daar by te voegen.

En, op dat niemand hier van onkundig zy, zal deze alomme van stonden aan worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatsen, waar zulks gebruikelijk is.

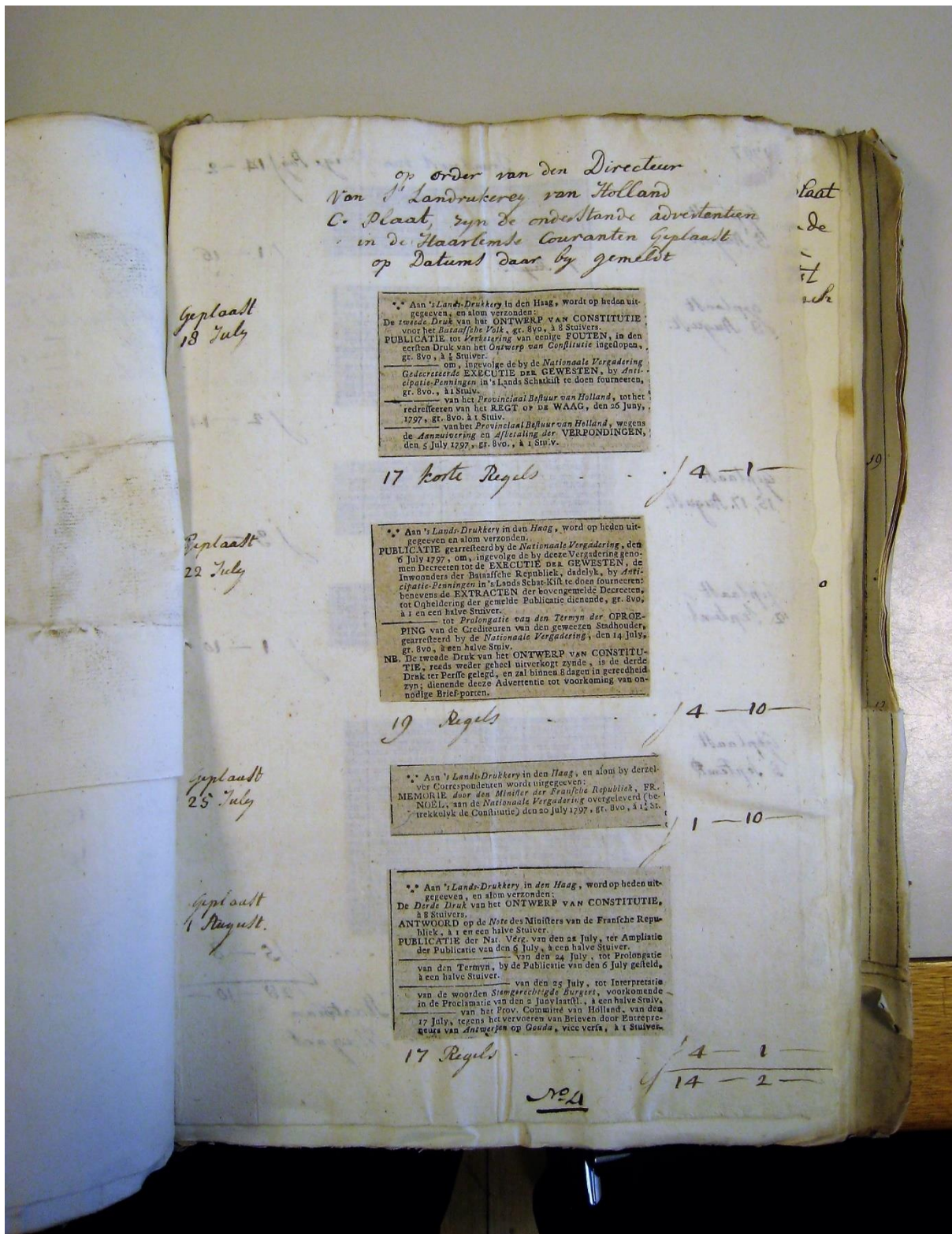
Aldus geürresteerd ter Vergadering der Re-presentanten voorm., in den *Bosch* den 22 July 1797, het derde Jaar der Bataafsche Vryheid. (Was geparaphceerd) P. C. VAN GHERT, v. (Onder stondt) Ter Ordemanie van dezelve, (Was getekend) P. J. G. VOGELVANGER. En was het Zegel van Bataafsich-Brand op het spatium gedrukt.

In den BOSCH, by J. P. HOFFERS en P. ARKESTEYN, Boekdruckers in de Orthe-straat.

Afbeelding 10 Bataafs Brabant (1797). (Tweede) publicatie van het provinciebestuur van Bataafs Brabant van 22 juli 1797, waarbij burgers werden opgeroepen om in grondvergaderingen te stemmen. De publicatie van 5 juli werd voor een groot deel ingetrokken na ingrijpen van de Nationale Vergadering. .

Afbeelding 11. Nationale Vergadering. Affiche met daarop de tekst van het Ontwerp van Constitutie. Dit is blad 1 van 16 bladen, die naast en onder elkaar zouden moeten worden aangeplakt.

Afbeelding 12: 's-Lands-Druckery, Den Haag. Overzicht van advertenties geplaatst in de Haarlemse Courant voor verschillende uitgaven van de drukkerij, waaronder de tweede en derde druk van het *Ontwerp van Constitutie* in juli 1797. De advertentiekosten zijn ernaast geschreven.

N O T I F I C A T I E.

De Raad der Burgery der Stad Dordrecht en de Merwede, van het Provinciaal Bestuur van Holland ontfangen hebbende eenige Exemplaren van het Ontwerp van Constitutie, ten einde bezelve op alle zovonige Plaatsen ter leezing hoorz te leggen / als bezelve ter berekking van het oogmerk der Nationale Vergadering het meest geschikt zal oordeelen / maakt hij bezen aan de Burgery bekenz / dat ter volbruinge aan hoorz. Aanfchryving / op ieder der nabolgende Vergaderplaatsen van Societeiten / een Exemplaar is gelegd hoorz die gemen / welke als Lezen van bezelve de Lecture haat van begeeren / te weten:

In de Societeit aan de Beurs.

In de Collegiekamer naast de Waag.

In de Societeit by den Burger van Cleeff.

In de Societeit by den Burger Grootveld.

In de Societeit by den Burger Trumpi.

In de Societeit in de Franche Kerk.

In de Societeit in den Gouden Leeuw.

In de Societeit by de Blaauw-Poort.

En dat ten meer algemeenen gebruik / op de nabolgende Publieque Plaatsen / merbe / hoorz des begeerenden / een Exemplaar ter leezing zal wozhen gebonden / te weten:

In 't Hoffhuys aan de Beurs.

de Gouden Molen.

In de Gouden Leeuw.

In de Goude Stool.

By Frans Ketelaar, in den hoek aan de Zakkendragers Poort.

By den Burger Elias Ketting.

By den Burger Sluiswagter buiten de Sluispoort.

In 't Hogement de Rooden Leeuw.

Bellevue.

By den Burger J. P. Cramer, op den Boom.

By den Burger Buitenhek.

In 't Groot Schippers Huis.

In 't Hof van Brusfel.

In 't Konings Plein.

In de Paauw, by den Burger Krebber.

In de Witte Valk.

In de St. Joris Doele.

By den Burger van Laar, op 't Vlak.

In de Marchal de Turenne.

In de Cloveniers Doele.

By den Burger Huibert Kuik, op de Nieuw Brug.

In de Keizers Kroon.

By den Burger J. van Leen, in de Augustyne Kamp.

By de Wed. Hole, in de Lombortstraat.

In Engelenburg.

By den Burger Haasis, in de Visstraat.

By den Burger van Schelven, in de Palingstraat.

In der Mennoniten Kerk.

Aldus na openbare Klokkengeslag van de Puye van den Raadhuize bekend gemaakt den 15 July 1797, het derde Jaar der Bataafche Vryheid.

In kennisz van my Secretaris,

M. G. R E E S.

Afbeelding 13. Dordrecht (1797). Notificatie van het stadsbestuur van Dordrecht met de aanwijzing van de plaatsen waar Ontwerp van Constitutie ter inzage ligt. Deze publicatie is voorgelezen vanaf de pui van het stadhuis.

De B U R G E R

Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2. Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des ten uren.

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreeven.

Actum den Augustus 1797.

De B U R G E R

Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2. Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des ten uren.

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreeven.

Actum den Augustus 1797.

De B U R G E R

Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2. Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des ten uren.

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreeven.

Actum den Augustus 1797.

Afbeelding 14 Holland (1797). Model van een convocatiebiljet zoals voorgeschreven door het provinciebestuur van Holland. Stadsbesturen moesten zelf opdracht geven voor het drukken van voldoende exemplaren voor hun stad en het bijbehorende district.

Wyk   No.   de Burger

Wordt, als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationale Vergadering, van den 2 Juny 1797, opgeroepen tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des namiddags ten 3 uren.

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aannemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteerd, en zulks met JA of NEEN, op die wyze by het Reglement voor de Nationale Vergadering voorgeschreven.

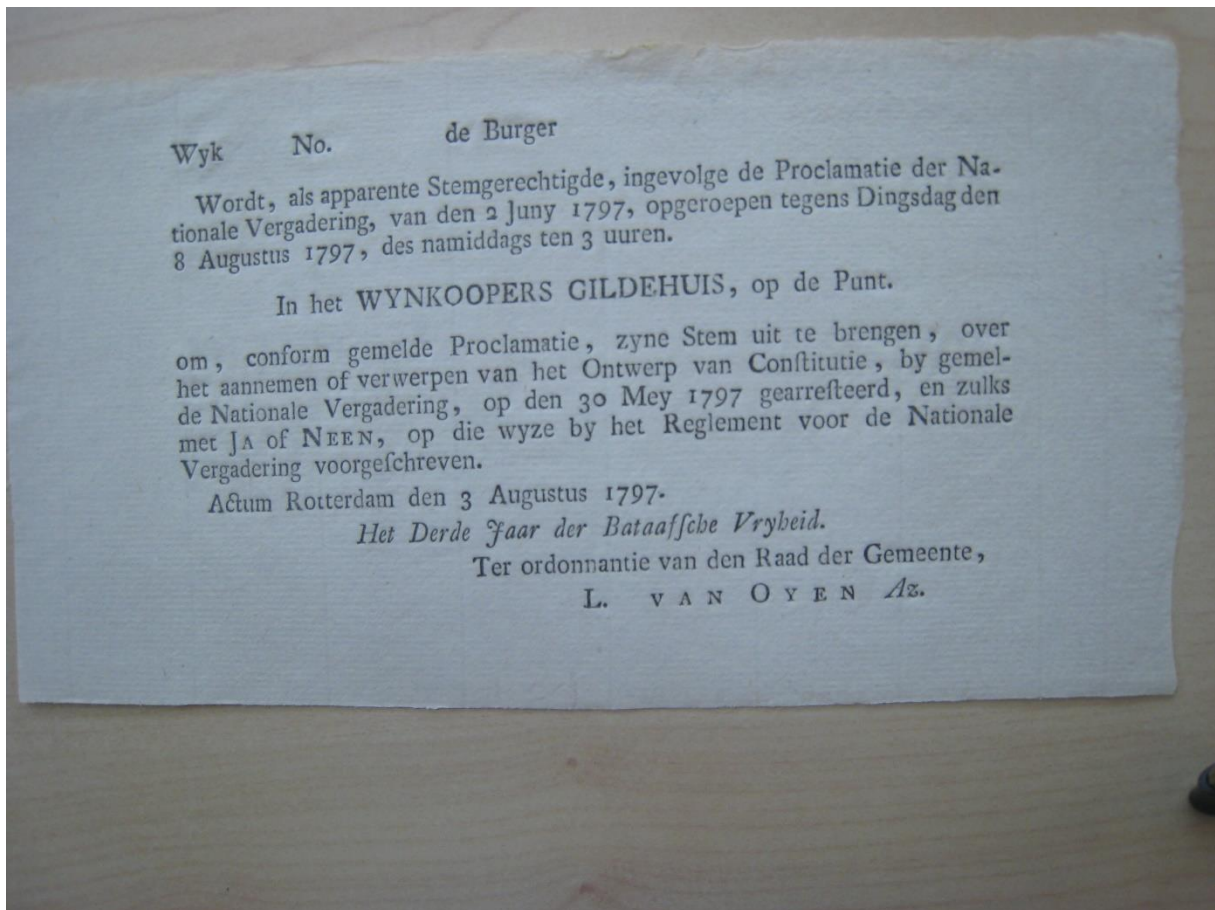
Actum Rotterdam den 3 Augustus 1797.

Het Derde Jaar der Bataafsche Vryheid.

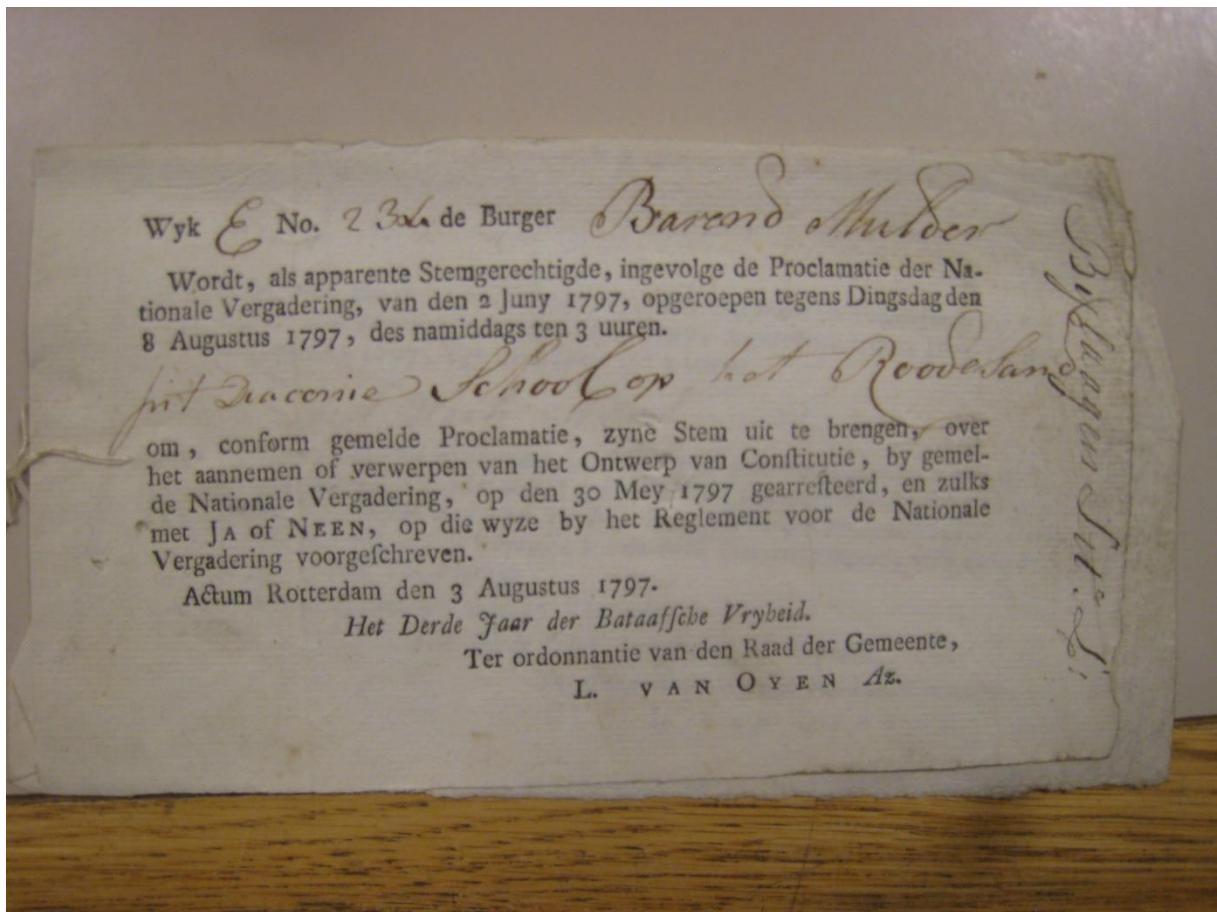
Ter ordonnantie van den Raad der Gemeente,

L. VAN OYEN *Az.*

Afbeelding 15. Rotterdam (1797). Model van een convocatiebiljet dat in Rotterdam is gebruikt om stemgerechtigde burgers op de roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797.

Afbeelding 16. Rotterdam (1797). Een model van een convocatiebiljet dat in Rotterdam is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Nu is de vergaderplaats van de grondvergadering afgedrukt.

Afbeelding 17: Rotterdam (1797). Ingevuld convocatiebillet voor Barend Mulder die werd opgeroepen voor de grondvergadering in de Diaconieschool op het Roodezand. Mulder woonde in wijk E, huis 2304. In Rotterdam waren huizen per wijk genummerd.

VRIJHEID, GELIJKHEID,
BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

De Nationaale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, bij Proclamatie / in dato 2 Junij laatstleden / alle Stemgerechtigde Burgers van Nederland hebbende opgeroepen / ten einde op Dingsdag / den 8ten Augustus 1797 / door JA of NEEN, hunne beslissende stemmen uitbrengen over het aannemen of verworpen van het ONTWERP VAN CONSTITUTIE VOOR HET BATAAFSCHE VOLK, door gemelde Nationaale Vergadering, ter goed- of afkeuring, aan hetzelfde Volk voorgedraagen;

ZOO IS HET, dat de Raad der Gemeente van Amsterdam / ingevolge de aanschrijving der Hoogst-Reconstitueerde Magt van dit Gewest / het Provinciaal Bestuur van Holland / in dato 28 Junij 1797 / alle de apparente Stemgerechtigde Burgers deezer Stad / en derzelver Jurisdicte / door deeze oproept / om in hunne Grondvergaderingen te verschijnen / ieder in die Grondvergadering van dat District / waartoe hij behoort / en waarvan de Nummers op het Huis / waarin hij woonachtig is / geschilderd zijn / en wel de veertien Districten van het De / en de dertien Grondvergaderingen van het District van De en Meer / welken tot deeze Stad en derzelver Jurisdicte behooren / op zodanige tijden en plaatsen / als by aangeplakte Billetten zal worden aangelwezen.

En vermits het raadpleegen over eene Constitutie is het gewichtigst werk / dat ooit door een Volk kan worden ondernomen / zoo zij door deeze ieder / wien het algemeen belang van het Vaderland ter harte gaat / op 't ernstigst aanbedolen / om met die oplettendheid / welke het groot belang van het Vaderland toeberegt / zijne raadplegingen voortzetten / en door wijs beraad en kloekzinnigheid te regelen / ten einde in staat te zijn / om / na eene bedaarde beschouwing / en na alles onbevooroordeeld te hebben overwoogen / zijne keuze te kunnen bepaalen.

En ten einde niemand hiervan onkundig blijve / zal deeze worden afgekondigd en aangeplakt / op alle plaatsen / waar men zulks gewoon is te doen.

Gearresteerd den 19den en Gepubliceerd den 20sten Julij 1797; het derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

JAN BROUWER, JOACHIMSZ., vt.

Ter Ordonnantie van den Raad voorn.

G. BRENDER à BRANDIS.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKKERY, op het Rockin, en te bekomen by Pieter Hendrik Drossberg.

Afbeelding 18: Amsterdam (1797). Publicatie van het Stadsbestuur van Amsterdam van 20 juli 1797 waarbij alle stemgerechtigde burgers worden opgeroepen om op 8 augustus 1797 te stemmen over het *Ontwerp van Constitutie*.

V R T H E I D, G E L Y K H E I D,
B R O E D E R S C H A P.

Aanwyzing der Plaatsen, alwaar, op den Eersten van Augustus 1797, de Grondvergaderingen, ter verkiezing van Leden voor de tweede Nationale Vergadering, zullen gehouden worden; en alwaar op den 8ten daaraanvolgende, over het Ontwerp van Constitutie, ter goed- of afkeuring, zal worden beslooten.

D I S T R I C T V E E N M E E R,
Zo veel Amsterdam en zyne Jurisdictie aangaat.

Namiddags ten half vier Uuren.

Grondvergadering.

1. In Bloemenburg, op den Overtoomfchen Weg.
2. Malha, op den Buiten-Cingel, tusfchen de Leidfche- en Weterings-Poorten.
3. De Valk, op de Buiten-Cingel, tusfchen de Leidfche- en Raam-Poorten.
4. Poortzicht, op de Buiten-Cingel, over de Raampoort.
5. De Bahia, achter de Kathuizers.
6. 't Huis No. 3, op 't Haarlemmer-Plein, tusfchen de Haarlemmerdyk en Houtftraat.
7. Yezicht, op de Schans, by de Haarlemmerpoort.
8. dito.
9. 't Witte Paard, op den hoek van de Oranjeftraat en Houttuinen.
10. dito.
11. De Bel, op de hoek van 't Haarlemmerplein.
12. Eilands Kerk.
13. dito.

D E V E E R T I E N D I S T R I C T E N V A N H E T V E.

D I S T R I C T I.

Voormiddags ten agt Uuren.

Grondvergadering.

1. In de Gasthuis Kerk.
3. De Lombart.
5. dito.
7. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over 't Zee-Comptoir.
9. De Star, in de Warmoesftraat.
11. De Oude Kerk.
13. dito.
15. 't Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
17. De 3 Moriaanen, op de Nieuwendyk.
19. De Nieuwe Stads Herberg, aan 't Ye.
21. De West-Ind. en Friefche Vloot, op 't Water.
23. Wagtkamer op 't Zeerecht.
25. De O. Z. Kapel.
27. De Oude Kerk.
29. De Munnik, op den hoek van de Munnikkenftr.

D I S T R I C T I.

's Namiddags, ten half vier Uuren.

Grondvergadering.

2. In de Gasthuis Kerk.
4. De Lombart.
6. dito.
8. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over 't Zee-Comptoir.
10. De Star, in de Warmoesftraat.
12. De Oude Kerk.
14. dito.
16. 't Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
18. De 3 Moriaanen, op de Nieuwendyk.
20. De Nieuwe Stads Herberg, aan 't Ye.
22. De West-Ind. en Friefche Vloot, op 't Water.
24. Wagtkamer op 't Zeerecht.
26. De O. Z. Kapel.
28. De Oude Kerk.
30. De Munnik, op den hoek van de Munnikkenftr.

D I S T R I C T I I.

Voormiddags, ten agt Uuren.

Grondvergadering.

1. In het Engelfche Weeshuis, op de Oudezyds Achterburgwal.
3. Het Gasthuis.
5. Illufre School, op de Fluweele Burgwal.
7. dito.
9. Oude Mannenhuis.
11. Waale Kerk.
13. St. Joris Hof.
15. Zuider Kerk.
17. Herfelde Lutherfche Kerk.
19. De Burgt, in de Dyktraat.
21. dito.
23. dito.
25. Wagtkamer, boven de Waag op de NieuweMarkt.
27. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
29. De Schryers Tooren.

D I S T R I C T I I.

's Namiddags, ten half vier Uuren.

Grondvergadering.

2. In het Engelfche Weeshuis, op de Oudezyds Achterburgwal.
4. Het Gasthuis.
6. Illufre School, op de Fluweele Burgwal.
8. dito.
10. Oude Mannenhuis.
12. Waale Kerk.
14. 't St. Joris Hof.
16. Zuider Kerk.
18. Herfelde Lutherfche Kerk.
20. De Burgt, in de Dyktraat.
22. dito.
24. dito.
26. Wagtkamer, boven de Waag op de NieuweMarkt.
28. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
30. De Schryers Tooren.

Afbeelding 19: Amsterdam (1797). Affiche dat in Amsterdam werd aangeplakt met de aanwijzing van de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden. Dit is één van de vier vellen. Districten 1 en 2 omvatten het centrum van de stad. Eén deel van de grondvergadering werd om 8 uur in de ochtend gehouden, het andere deel om half 4 in de middag. In de Oude Kerk werden drie grondvergaderingen gehouden. In De Burgt in de Dykstraat kwamen zowel in de ochtend als in de middag drie grondvergaderingen bijeen. De Illufre school op de Fluwelen Burgwal is een gebouw van de Universiteit van Amsterdam. Verder staan bekende herbergen op de lijst, zoals de Star in de Warmoesstraat en het Oude Wapen van Emden op de Nieuwedijk. Het affiche illustreert het organisatievermogen van het stadsbestuur van Amsterdam.

VRIJHEID, GELIJKHEID, BROEDERSCHAP.
O p r o e p i n g s - B i l l e t.

Alle Stemgerechtigde Ingezetenen van *Nederland*, woonende binnen *Amsterdam* en Jurisdicte van dien, worden, ingevolge van, en ter voldoening aan, de *Proclamatie* van de *Nationaale Vergadering*, die representeerende het Volk van *Nederland*, gedateerd den 9 Junij 1. l., de nadere aanschrijving van het *Provinciaal Bestuur van Holland*, in dato 28 Junij 1. l., en de *Notificatie* van den *Raad der Gemeente* dezer Stad, van den 7 Julij daar aan volgende, in hunne Grondvergaderingen opgeroepen, op *Dingsdag den eersten van Augustus* eerstkomende, om, conform het Reglement voor de *Nationaale Vergadering*, EEN KIEZER en *den Plaatsvervanger* te benoemen, tot de verkiezing van ééne Represen- tant en twee Plaatsvervangers, voor eene *tweede Nationaale Vergadering*; — gelijk mede op *Dingsdag den 8sten van Augustus* daar aan volgende, om hunne Stemmen uit te brengen, over het aasneemen of verwerpen van het *Ontwerp van Constitutie*, bij gemelde *Nationaale Vergadering*, op den 30 Meij 1797 gedresteert, volgens *Proclamatie*, in dato 2 Junij daar aan volgende, reeds openlijk door den druk gemeen gemaakt en geëffigeerd,

De Grondvergaderingen van de 14 Districten aan het *Ts*, en die van het Districte *Ts en Meer*, (welke tot dezer Jurisdicte behooren,) zullen gehouden worden *des morgens* ten 8, en *des namiddags* ten 3 1/2 uuren, alle op zoodanige tijden en plaatsen, als, volgens aangeplakte Lijs- ten, voor alle Districten en voor iedere Grondvergadering nader bepaald, en openlijk zal worden aan- gekondigd.

De Bewooner van een Huis, of van een gedeelte van een Huis, bij wien dit Billet wordt gebracht, wordt ernstig verzogt, en, voor zoo veel des noods, *op zijne verantwoordelijkheid, gelast*, dit Billet te brengen ter kennisse van alle Manspersonen, twintig Jaaren of daar boven oud zijnde, in dat Huis woonachtig: 't zij dezelve tot zijn Huisgezin behooren, dan wel op Kamera (al gaan dezer ook met eenen afzonderlijken trap op) of in Kelders of Gangen van het Huis wonen, en zal omtrent die ge- nen welken hierin nalatig mogten zijn, behoorlijk onderzoek worden gedaan.

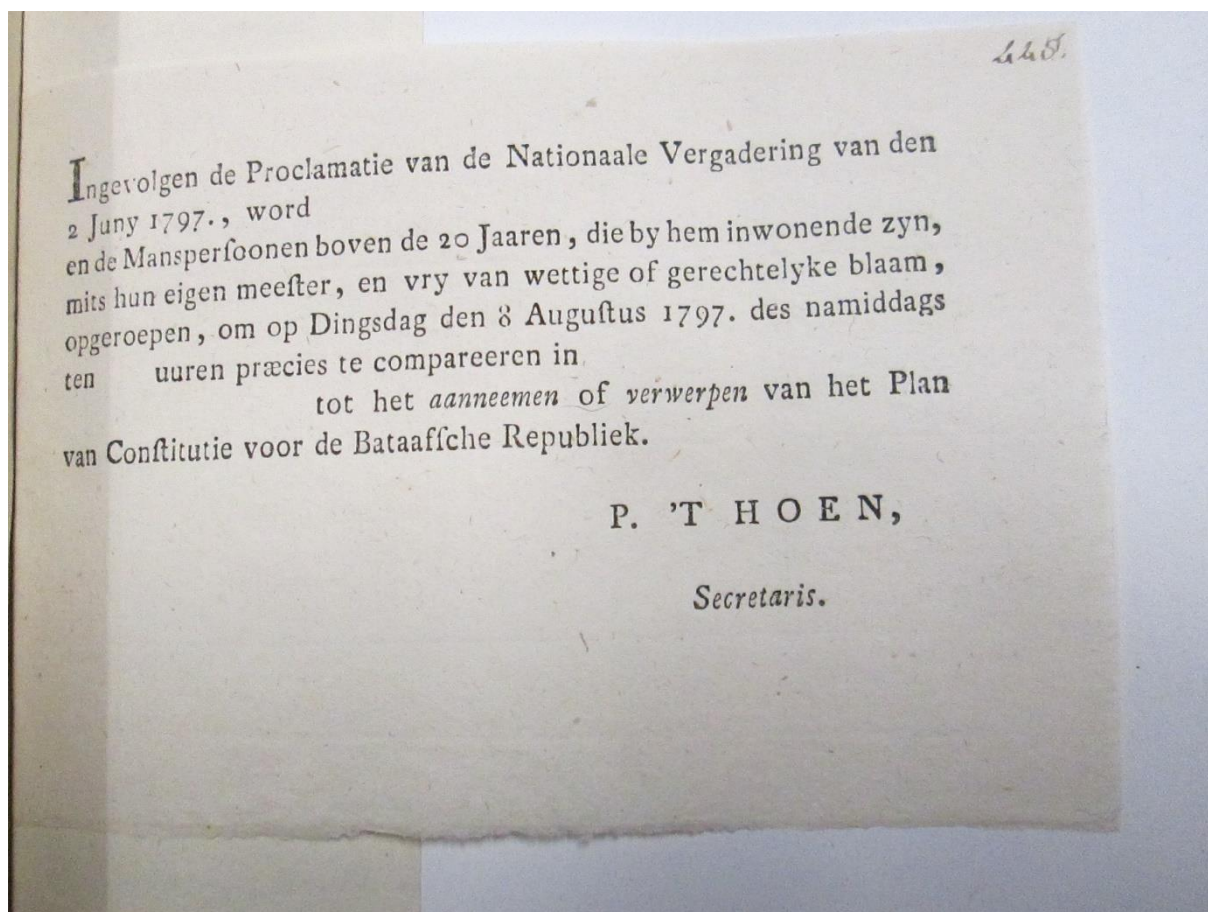
Uit naam der Commissie ter Oproeping der Grond-
vergaderingen voornoemd:

JAN VAN STAPHORST,
Secretaris.

Amsterdam, den 25 Julij 1797.
Het derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

Afbeelding 20 Amsterdam (1797). Convocatiebiljet uit Amsterdam. In Amsterdam zijn geen biljetten aan individuele burgers uitgereikt. Het biljet riep de Amsterdammers op voor zowel de grondvergaderingen van 1 augustus voor de verkiezingen voor de (tweede) Nationale Vergadering als voor het referendum op 8 augustus. De bewoner van een huis die een dergelijk biljet in handen had, diende andere 'manspersonen' die tot het huisgezin behoorden te verwittigen, evenals andere bewoners van kamers, kelders of gangen.

Afbeelding 21. Utrecht (1797). Model van een convocatiebiljet dat in de provincie Utrecht is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Ook in deze provincie werden de biljetten aan huis uitgereikt, waarschijnlijk aan de mannelijke hoofdbewoner van het huis, die moest zorgen voor verwittiging van huisgenoten die voldeden aan de eisen voor het stemrecht. Zie ook convocatiebiljetten uit Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. P' t Hoen is vooral bekend om zijn patriottische opvattingen, in het bijzonder als journalist van de *Post van de Neder-Rijn*, een periodiek dat verscheen tussen 1781 en 1789. Minder bekend is zijn vooraanstaande positie als secretaris van het provinciebestuur van Utrecht van 1795 tot 1801. Overtuigd aanhanger van een democratisch en unitair Nederland. Pieter 't Hoen werd de schuilnaam van Frans Goedhart, de oprichter van de illegale verzetskrant *Het Parool* in de periode 1940-1945.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het Huis van
worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of af-keuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal geschieden.

den

VRTHEID, GELTKHEID, BROEDERSCHAP.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het Huis van
worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of afkeuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal geschieden.

den

VRTHEID, GELTKHEID, BROEDERSCHAP.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het huis van
worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of af-keuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal geschieden.

den

Afbeelding 22. Gelderland (1797). Model van een convocatiebiljet dat in de provincie Gelderland is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Dit model laat zien dat het biljet aan huis werd afgegeven. Op het vel papier staan drie modellen afgedrukt, die blijkbaar van elkaar moesten worden gesneden door plaatselijke bestuurders.

V R Y H E I D. G E L Y K H E I D. 19

B R O E D E R S C H A P .
P U B L I C A T I E .

G E C O M M I T T E E R D E R E P R A E S E N T A N T E N
V A N H E T V O L K V A N D R E N T H E
D O E N T E W E T E N .

Alzo de Nationale Ver-

gadering Repræsenterende het Volk van Nederland, aan de Hoogstgeconstitueerde Magten heeft ingelonden derzelver Proclamatie van den 9 Juny 1797, waar by het Volk van Nederland op Dingsdag den 1. Aug. 1797. een ieder in de Grondvergadering / waar toe hy behoort word opgeroepen / ten einde als dan te benoemen de kiezers tot het doen van een nieuwe keuze van Leeden tot eene tweede Nationale Vergadering, die de tegenswoordige zal moeten vervangen / en den volgenden dag / die sijn zal den 2. Aug. 1797. bepalen om op denzelven de keuze dezer Leeden door de kiezers te worden gedaan.

Ook by Proclamatie van den 2 Juny 1797. (aan het hoofd van het ontwerp van Constitutie verplaatst) alle Stemmeregte Burgers oproeyen om elk in sijn Grondvergadering sijnne heilichste Stem uit te brengen / zo hoort als tegen het ontwerp van Constitutie / tegen Dingsdag den 8 Aug. 1797. Verwachten / dat de Geconstitueerde Magten zullen zorgen / dat op dien dag alle de Grondvergaderingen gehouden worden / om aan h. H. het resultaat der Stemmen en wel van het getal der Stemmen die in ieder Grondvergadering zo voor als tegen het ontwerp sijn uitgebragt / binnen 14 dagen daar na / en wel voor den 22 Aug. worden ingelonden: ook een antal Exemplaren van het ontwerp van Constitutie om te worden geaffigeert en ter leefing gelegd op alsodane plaatsen / als ter bevestiging van het oogmerk in ieder Gemeente zal nodig sijn.

Wy hebben verhalven goedgedagt / desen te gelijck met gemelde Proclamatie en Ontwerp van Constitutie / de Carapelen rond te zenden tegenswoordige dagen / (als by Publicatie van den 19 Jan. 1796) Onze Stemmeregte Ingezetenen door desen in plaats van gedrukte Wiffeten / als by art. 12. by het Reglement bepaalt / op te roepen om agtervolgens voorgeschreven Proclamatie en Reglement door de Nationale Vergadering bevaant in de Grondvergaderingen / als by Onze Publicatie van den 19 Jan. 1796 sijn bepaalt / ter plaatsen / alwaar op den 26 Jan. 1796 de Grondvergaderingen sijn gehouden / op Dingsdag den 1. Aug. 1797. s' woensdags om negen uren / ten einde als dan te benoemen de kiezers en Plaatsvervangens tot het doen van een nieuwe keuze van Leeden tot eene tweede Nationale Vergadering, inhoegen als by de Proclamatie van de N. V. van den 9 Juny l. l. is behattet; terwijl het uur van den volgenden dag / den 2. Aug. om door de kiezers de keuze der Leeden tot de Nationale Vergadering te doen / bepalen s' middags om een uur ter Hoofplaatsen als by Onze meergemelde Publicatie van den 19 Jan. 1796 sijn omschreven / namentlijk Zweel, Meppel en Vries.

En op Dingsdag den 8 Aug. 1797. s' morgens om tien uur de sijn Proclamatie van de N. V. in dato den 2 Juny 1797. opgeroeyene Stemmeregte Burgers / om elk in sijn

Grondvergadering sijnne heilichste Stem door een dubbelijck ja of neen, een ronde beklaring van goedkeuring of herbevinging over het ontwerp van Constitutie uit te brengen / als by Proclamatie van den 2 Juny 1797. beheret is verhat.

Zallende de Municipaliteiten of Scholtesfen van Zweel, Meppel en Vries, terstond na dat de keuze der Repræsentanten en Plaatsvervangens zal sijn afgelopen / aan Ons kennis geven van de benoemde personen / en of dezelve aan de by het Reglement bepaalde regulligen volboen / als meede of de voorgeschreven Vergaderingen in goede orde sijn gehouden en afgelopen.

Gelijck ook de Municipaliteiten of Scholtesfen / een ieder van sijn district / waar in de Grondvergaderingen worden gehouden by Ons zullen insenden het getal der Stemmen / zo hoort als tegen het ontwerp der Constitutie sijn uitgebragt / door de Stemmeregte ingelonde Stemmeregte volgens nevensstaand Voorschrift opgesteld

Stemlyst der Stemmen uitgebragt door de Stemmeregte Burgers in de Grondvergadering gehouden te over het annehmen of het verwerpen van het ontwerp der Constitutie.

Namen en toe-Namen
der Stemmeregte

Ja. N. N. . . . . Neen.

/ Totaal f Totaal

Dat deze Stemming also is afgelopen beklaren wy Stemmeregte in de Grondvergadering voornoemd. Datum den afzonderlijk verzameld voort na dat de Stemming is gescheit / op dat in staat mogen sijn dezelve aan de Nationale Vergadering in tijds in te zenden / tevens by desen kennis gevende / dat hoort ieder Grondvergadering twee exemplaren van het ontwerp van Constitutie hebben afgezonden om ter leefing gelegd te worden ter plaatsen in de Grondvergaderingen / alwaar de Municipaliteiten of Scholtesfen het best gehoeglijck oordelen / waar van door Publicatie zullen kennis geven.

En op dat niemand hier van onkundig en / zal deze alomme worden gepubliceert en geaffigeert ter plaatsen / alwaar men zulck te doen gewoon is.

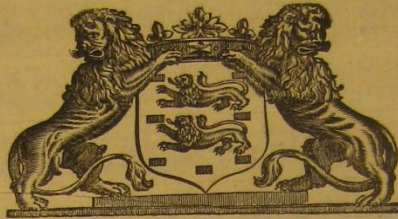
Actum Assen den 1 July 1797.

Het derde jaar der BATAAFSCHE VRYHEID.

W. TONCKENS vt.

Ter Ordonnantie van Dezelve
H. V O S, Secret.

Afbeelding 23. Drenthe (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Drenthe van 1 juli 1797 waarbij burgers werden opgeroepen voor de grondvergaderingen van 1 en 8 augustus 1797 om 10 uur in de ochtend. Deze publicatie kwam in plaats van convocatiebiljetten. De publicatie bevat ook een model voor een oroles/verbaal.

VRYHEID, GELYKHEID.

P U B L I C A T I E.

ET PROVINCIAAL BESTUUR
VAN FRIESLAND. Allen den ge-
nen die dezes zullen zien of ho-
ren lezen / Heil en Broederchap!
Doer te weeten:

Dat Wy / van de NATIONALE VERGADERING re-
presenteerende het Volk van Friesland / ontbagen heb-
bende ten getal Exemplaren van het door dezelve Ver-
gadering ontworpen Plan van Constitutie door het Na-
tionale Volk / ter goed- of afkeuring aan het zelve Volk
voorzeggen / met verzoek / om die Exemplaren in dit
Gewest / uitgeverers in die Landen of Plaatsen / in
welke / volgens het 2de Art. van het Reglement waer op
de NATIONALE VERGADERING is te samen te verga-
ren / te doen afgelezen waer zulke gebuikelijk is / en
verders op de behoeglykste wijze ter kennis des Volks
te brengen; by Wysheit van den 29 Junij laastl. aan de
respective Geregten ten dien einde de nodige ordres heb-
ben gesteld / en voorspoken de wijze opgegeven hoedanig
het behoeglyk met orde zoude kunnen geschieden. —
Dat Wy verzeer / tot vermindring van alle Confusie in
dit allerbelangrijke geval / en om de Ingezeten te her-
inneren wanneer en hoedanig zij hunne bye item geregel-
de wilsche hun is aangeboden; hebben nodig geoordeeld
nader te notificeren en te ordonneren / gelijk Wy noti-
ficeren en ordonneren by dezes:

ART. 1. Dat tegens den 8 Augustus aankomende, 's Morgens om negen uur, na dat
de klokken een half uur zullen geluid hebben, de Stemgerechtigde Burgers worden
opgeroepen, zich in derselver Grondvergaderingen van 200. Zielten, te versoenen, ter
Plaatsen waar dezelve zijn verkiesd geweest op den 1 Augustus dat te worden, tot

de verkiezing van Kiezers en Platsvervullers om Leiden voor een tweede Nationale
Vergadering te bevestigen.

2. Dat, de Grondvergaderingen, geconvokeerd zynde zo als in het Reglement ter
duideliking van een algemeene Nationale Vergadering op de zindens daer by vermeld
is, te worden en ongegrundeerd een iederlyk recht en refutatie, in
elk derselver zullen worden verhooren, by uccederheid van stemmen, drie Stem-
opnemers, die kunnen lezen en schryven.

3. Dit vervolgens door de preciese Stemgerechtigde zullen worden getrokken num-
mers, volgens welke een ieder zyne Stem zal uitspreken.

4. Dat twee van de Stemopnemers zullen houden een Lyst, of Proces-verhal,
van de te doene Stemming, en een derde een Contra-Lyst; ten welken einde de
nodige gedrukte exemplaren, die ingevuld moeten worden, aan de Geregten zullen ge-
zonden worden, en door dezelve in de Grondvergaderingen moeten worden bezorgd.

5. Dat de Stemming geschiedende, een ieder Stemgerechtigde Burger zyne Stem voor
of tegen het plan van Constitutie zal uitspreken, het zy by ges-
chreefde, zulking hy zelve zal verkieszen, zoudes mochtens in een of ander gedeelte
uitsluiting te mogen waken, — maar het zelve ontwerp, over zyn geheel genomen,
moeten goed of af keuren.

6. Dat de alzo afgeschreefde Stemmen, door de Stemopnemers, agter de nammen
der Stemmers, zullen moeten worden geplaatst op de Lyst. —

7. Dat de Stemming afgehooren zijnde, de Stemopnemers, in presente van de Grond-
stemmers, het getal der Stemmen voor en tegen het ontwerp van Constitutie,
op de Lyst zullen uittrekken; en dat na alle drie die Lysten, als getrouwlyk opge-
teekend, worden overgegeven.

8. Dat twee van die Lysten zullen worden verzeerd, en door de Stemopnemers
ten altoepgedichten, ten minsten binnen vier- en twintig Uren, aan de Secretarie van
hun District of de Stad bezorgd, terwyl een Lyst by een der Stemopnemers zal
worden bewaard, na dat a o de Grondstemmers in bevelde gesake by wien der Stem-
opnemers de Lyst berustend bylt.

9. Dat het Stads of Districte Bestuur, de onderschreefde Lysten der in hunnen be-
drupte gehouden Grondvergaderingen, ontvongen hebbende, ten eike Grond-verga-
dering een zal doen fluiten te samen in een Pasquis, met het Zegel van hunne Ju-
risdictione bevestigd, en ten altoepgedichten het zelve Pasquis overzenden aan Onze
Commisatie van Gedeputeerden, terwyl dan van elke Grond-vergadering een Lyst in
de Secretaraten der Steden en Districten bylt bewaard.

10. Dat ook al het noodschreeven, na kryg van de aanschryfing en op Ons ver-
leende Authorisatie van de Nationale Vergadering, betrekking heeft op de Eyalanden
Ameland en Schiermonnikoog; en dienvolgens de Bestuurers van die Eyalanden by de-
zen worden gelast, behoudens een zekere recht en gestanteerde, zich daar aan nauw-
keurig te gedragen.

En op dat Niemand eenige onkunde hier van zoude
kunnen voorspreken / zal deze Publicatie in dit Gewest /
en op de Eyalanden Ameland en Schiermonnikoog, ter ge-
wooner Plaatsen worden afgekondigd en aangeplakt /
waar zulke te doen gebuikelijk is.

Aldus Gedaan en Gearrestteerd op het Landschaps-Huis binnen Leeuwarden, den 14 July 1797.

Het Derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

HET PROVINCIAAL BESTUUR VAN FRIESLAND.

P. STROBAND, V.

Ter Ordonnantie van Hetzelve,

CORN. GODSCHALK.

TE LEEUWARDEN,

BY D. v. D. SLUIS, BOEKDRUKKER IN DE HEERESTRAAT. 1797.

Afbeelding 24. Friesland. Publicatie van het provinciebestuur van Friesland van 14 juli 1797, waarmee burgers werden opgeroepen voor het referendum van 8 augustus 1797. Deze publicatie kwam in plaats van convocatiebiljetten. Overigens waren Friese burgers wel met een dergelijk biljet opgeroepen voor de grondvergaderingen van 1 augustus 1797 voor de verkiezingen voor de tweede Nationale Vergadering.

VRYHEID. GELYKHEID. BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

De provisonale Repräsentanten des Volks van Overijsel doen te weten: Also de Nationale Vergadering / ingevolge den last / by het Reglement op dierzelfe hopenroeping en werkzaamheid aan haat opgedragen / thans een ontwerp van Constitutie voor het Bataafische Volk aan het zelve heeft voorgelegd / en tevens gezwoerd heeft / dat alle stemgerechtigde Burgers op Dingsdag den 8ten Augustus moesten worden opgeroepen / om daar over hunne stem met Ja of Neen uit te brengen / gelijc uit de Proclamatie van deszelve vergadering / den 2^{den} Junij laatzichden gearresteerd / is te vernemen. Zo is 't / dat wy / ten einde alles wat tot die stemming betrekking heeft in eene geregelde Orde te doen afsopen / hebben geacht worden te arresteren en vast te stellen / gelijc wy arresteren en vaststellen by dezen de navolgende artikelen.

^{1.} Dat alle de stemgerechtigde Burgers dezer Provincie worden opgeroepen op Dingsdag den 8. Augustus aanstaande des voorsz. middags ten negen uren ieder in zyne gewone zondvergadering te verschijnen / ten einde als dan hunne beslissende stemmen vooz het aannemen van het voornoemde ontwerp van Constitutie met Ja, of vooz het verworpen van dat ontwerp met Neen, uit te brengen.

^{2.} Dat het benoemen van stemopnemers op deszelve wyze zal geschieden als dit by de verkiezing van Repräsentanten in de Nationale vergadering heeft plaats gehad.

^{3.} Dat de stem opnemers vooz dat met de stemming een aanhang gemaakt worde / een Afsct zullen opmaken van alle de stemgerechtigde Burgers in hunne zondvergadering tegenwoordig.

^{4.} Dat zy vervolgens agter den naam van ieder als voorgezchreven opgetekenden stemgerechtigden volgens de stem die dezelve zal hebben uitgezagt zullen schryven het woord Ja of Neen.

^{5.} Dat zy deze originele stemlyst met hunne onderteekening zullen bekrachtigen.

^{6.} Dat zy vervolgens van deze Afsct een dubbeld zullen formieren / het zelve met hunne onderteekening authenticeren en voozts binnen tweemaal vier en twintig uren overgeven / in de Steden aan de Municipaliteiten en ten platten Lande aan de Schouten of Sigters van het ampt waar in de zondvergadering is gehouden.

^{7.} Dat zy vervolgens de originele lyst in eeren onslag zullen doen / en dien Cachetteren / en vervolgens ter bewaring aan den Secretaris der Municipaliteit of aan den Sigter of Schout van het ampt waar onder het huis / in 't welcke de zondvergadering behoort / gelegen is / zullen overgeven.

^{8.} En dat de Municipaliteiten / Schouten en Sigters / de lysten aan hun volgens artikel 2^{den} overgegeven ter Giffie zullen moeten bezorgen vooz of op Dingsdag den vyftienden Augustus aanstaande / stellende op den onslag den datum / waar op de afzending vooz hen is gedaan.

Wodende alle Municipaliteiten / Schouten en Sigters ten ernstigsten aangemaand aan de executie hier van met allen puer de hand te houden.

Terwyl wy vooz 't overige alle onze Medeburgers / stemgerechtigde Ingezetenen dezer Provincie / willen hebben vermaand / gelijc wy deszelve vermaanen by dezen / om wel te overwegen dat van de beslotting van dien dag de welbaart of ongeschiktheid onherstelbare ramp van de Republiec / van ons allen in 't byzonder van onse kinderen / van onse kinderen / ja van onse later nageslagt zal afhangen / en dat zy verhalven niet in gezekke schyven als dan getrouweijc en als Burgers dien het Waderland ter harte gaat op te houden / om hunne stemmen vooz of tegen / zo als zy zig tot het een of ander in gemoede zullen verplicht agten / uit te brengen / op dat zy zig zelven niet ten enigsen dage mogen te verlippen hebben / dat zy vooz hunne overzichthigheid / laatzichden / of gezekke aan moed om by zig zelven een besluit te nemen / hebben medegezekerd om vooz dat Waderland onschelen te bereyken / welck het als dan buiten hunne en buiten onzer aller vermogen zy zoude te herstellen.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen pzetenderen / zal deze alomme worden gepubliceerd en geafficeerd / waar men zulcks te doen gewoon is.

Alms gedaan ter Vergadering van de provisonale Repräsentanten des Volks van Overijsel te Zwolle den 13 Julij 1797.

Ter Ordonnantie van Welgemelde Repräsentanten,

GERH. DUMBAR.

Te ZWOLLE, gedrukt by FRANÇOIS CLEMENT, Drukker van de provisonale Repräsentanten van het Volk van Overijsel.

Afbeelding 25. Overijsel (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Overijsel, waarmee burgers werden opgeroepen voor het referendum van 8 augustus 1797. Waarschijnlijk kwam ook deze publicatie in plaats van convocatiebiljetten.

De Stemgerechtigde Burgers, behoorende tot het District N^o.
en uitmakende de Grondvergadering

N. te

Ingevolge de Proclamatie van de Nationale Vergadering, reprefen-
teerende het Volk van Nederland, van den 2. Juny 1797., op heden
den 8. Augustus 1797. byeen gekomen zynde, om derzelver Stem
over *het Ontwerp van Constitutie voor het BATAAFSCHE VOLK* uitte-
brengen, is gebleken:

Dat Stemgerechtigde Burgers door het woord *Ja* dezelve
Constitutie hebben goedgekeurd.

En dat Stemgerechtigde Burgers door het woord *Neen*
dezelve Constitutie hebben afgekeurd.

Verklarende wy Ondergetekenden op ons woord van eef, en
verantwoordelykheid, dat deze Stemming in behoorlyke orde en
conform de wyze, voorgeschreven by het Reglement voor de Nationale
Vergadering also is geschied.

Actum

den 8. Augustus 1797.

} Stemophemers.

} oudste en jong-
ste in Jaaren.

Afbeelding 26. Holland (1797). Model van het proces-verbaal zoals dat werd voorgeschreven in Holland om de uitslag van het referendum van 8 augustus vast te leggen. Het model is gebaseerd op het besluit van het provinciebestuur van Holland van 28 juni 1797. Een dergelijk proces-verbaal kan het geheim van de stemming hebben bevorderd.

Geesteren

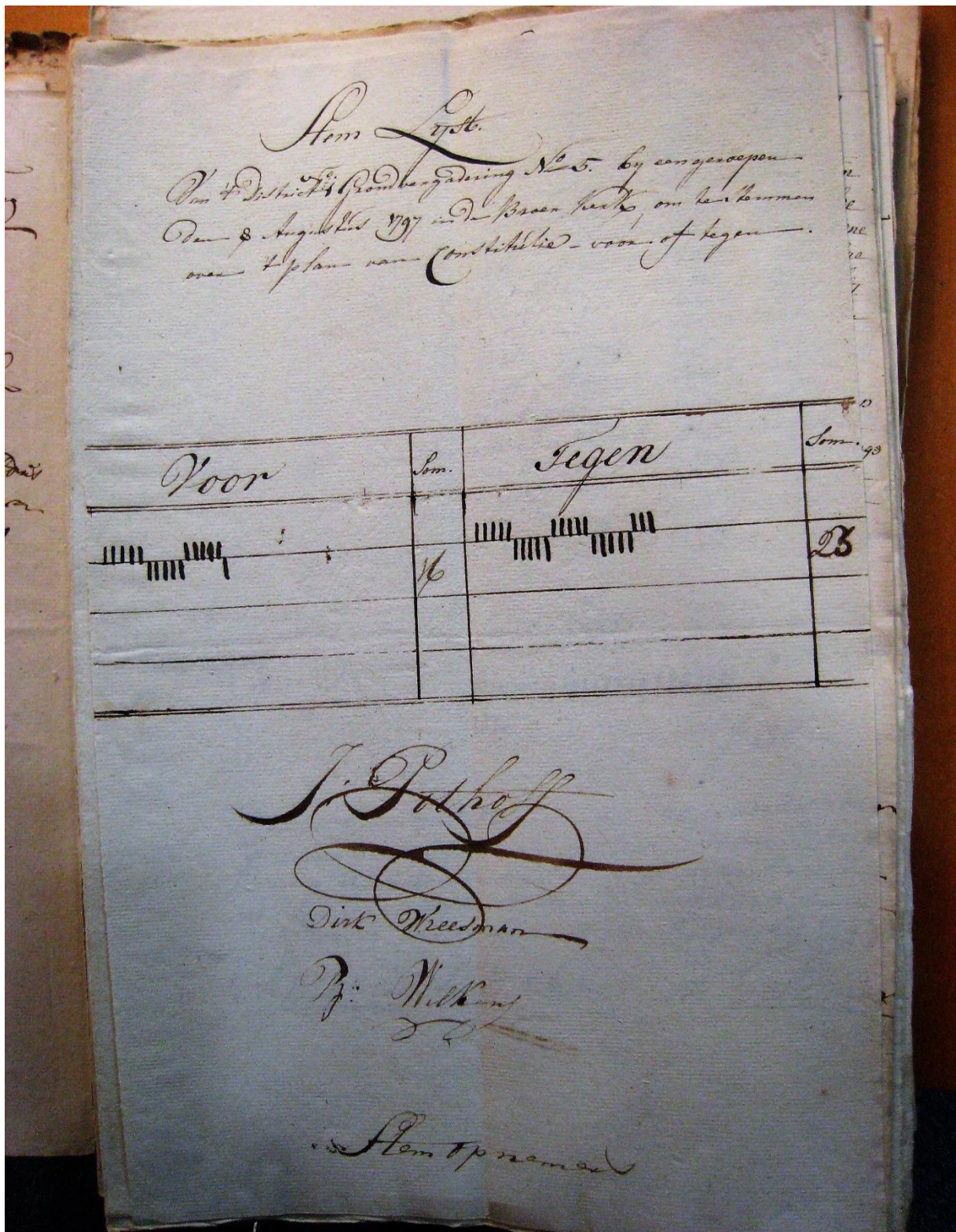
Gehouden bij de Boer Egbert in de Boerschap Geesteren
 Gerichts Tolmesthuys, den 3 Augustus 1797, des Voor-
 middags om 9 Uur Dins daerom opgemerend de volgende
 Stem Gezegde Buitend en hebben hierna stem tot het
 goed, de Keuzen van het Buitend van Constitutie voor
 het Buitendische volk uitgebragt. als volgt.

Gerrit Jan wulferink zegt ja
 Gerrit (Kraai) zegt ja
 Hendrik laarhuus zegt ja
 Jan laarhuus zegt ja
 Hendrik boijenk zegt ja
 Gerrit Jan (Krikkhaar) zegt ja
 Jan Blukken zegt ja
 Gerrit paalhaar zegt ja
 Hendrik hünzenk zegt ja
 Jan wylenk zegt ja
 Jan mensenk zegt ja
 Jan's meijer zegt ja
 Jan meijer zegt ja
 Prolet (hottens) hies zegt ja
 bates o de voshaar zegt ja
 barnadus hottens hies zegt ja
 Jan hendrik Snijders zegt ja
 Jan's mensenk zegt ja
 Jan nishuis zegt ja
 Jan (brenbroek) zegt ja
 Jan wiberenk zegt ja
 Jan hendrik helberenk zegt ja
 Jesse volmerenk zegt ja
 Albert de volmerenk zegt ja
 Jan hendrik haamerenk zegt ja
 Jan's kenna zegt ja
 • barnadus forjan zegt ja
 Jan Elberenk zegt ja

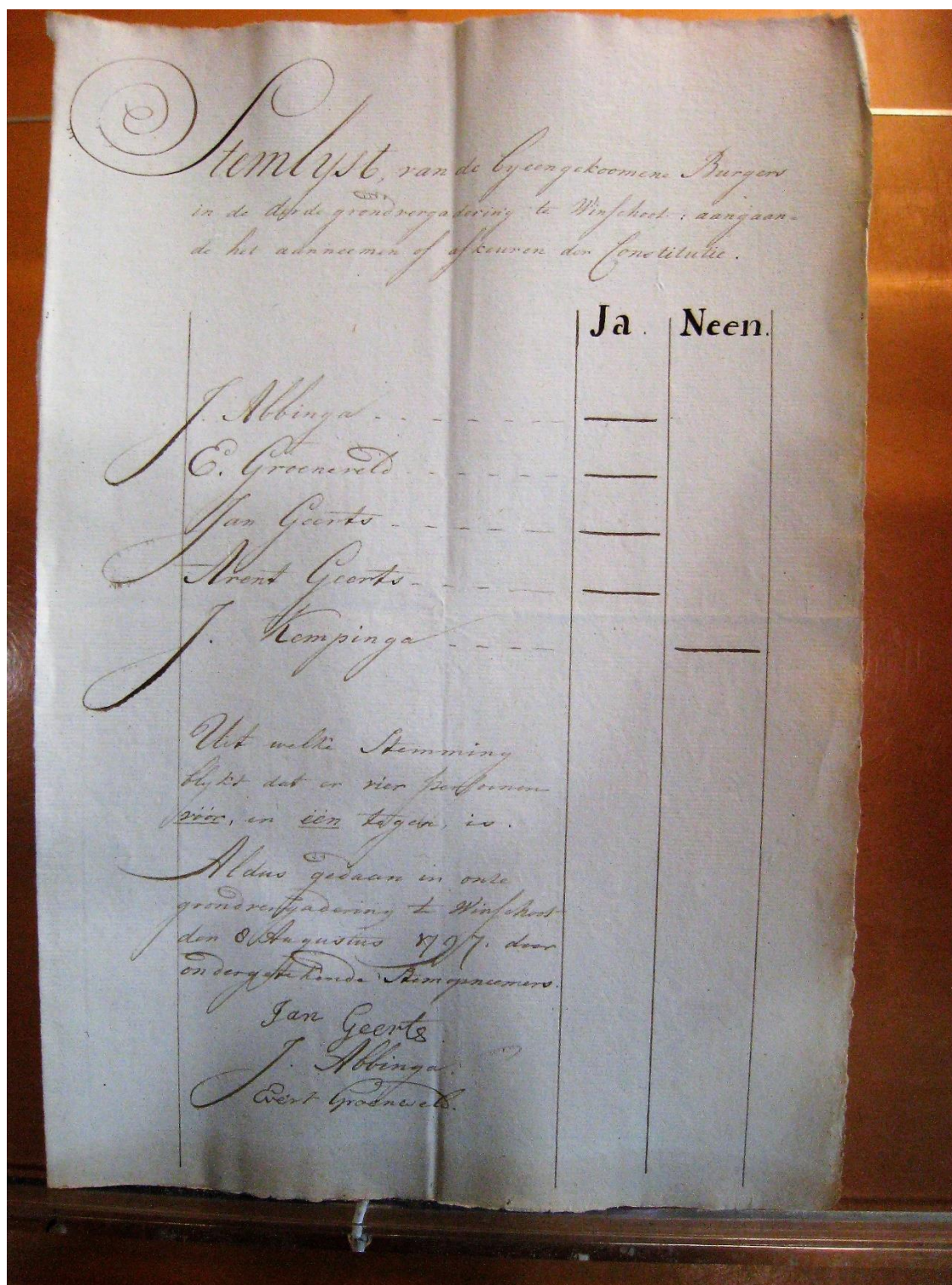
Afbeelding 27. Overijssel (1797). Eerste bladzijde van het proces-verbaal van de stemming bij 'Boer Egbert' in het boerschap Geesteren, behorende tot het platteland van Ootmarsum. De stemming was niet geheim. Dit proces-verbaal laat duidelijk zien dat de stemming mondeling was door toevoeging van het woord 'zegt'.

Afbeelding 30 Groningen (1797). Proces-verbaal van grondvergadering no 5 in district 1, in de Broerkerk in Groningen, ondertekend door de drie stemopnemers. 16 stemmen voor en 23 stemmen tegen. De uitslag van de grondvergaderingen in de stad Groningen was geheim.

Afbeelding 31 Groningen (1797). Proces-verbaal van grondvergadering no 3 in Winschoten. De uitslag van de stemming is niet geheim. Naast de drie stemopnemers kwamen slechts twee andere burgers op in deze grondvergadering.

Voor 't Land.

CONCEPT-ACTE.

Compareerden voor de Ondergetékende, Leden van het Plaatselyk Bestuur van . . . . . de Ingezetenen derzelve Gemeente, hier onder genoemd, en hebben dezelve, op de aan hun ieder afzonderlyk gedaane Vraag: *Keurd gy het Ontwerp van Constitutie, by de Nationaale Vergadering op den 30sten May dezex Jaars geërresteerd, en binnen deze Gemeente geëffigeerd, goed? geäntwoord:*

Ja.

Neen.

NB. Hier onder in te vullen de Naamen der geenen die JA gestemd hebben.

NB. Hier onder in te vullen de Naamen der geenen die NEEN hebben gestemd.

Aldus gestemd binnen de Gemeente van . . . . . den 8sten Augustus 1797, derde jaar der Bataafsche Vryheid, ten overstaan van N. N. . . . . Leden van het Plaatselyk Bestuur.

NB. De Leden van het Plaatselyk Bestuur behooren deze Acte te ondertékenen.

Afbeelding 32 Bataafs Brabant (1797). (Eerste) model van het proces-verbaal zoals dat door het provinciebestuur werd vastgesteld, behorende bij de publicatie van 5 juli 1797. Over die publicatie, de bijbehorende circulaire en dit model voor een proces-verbaal ontstond grote beroering in de Nationale Vergadering. Stemgerechtigde burgers dienden te verschijnen voor een commissie uit het plaatselijk bestuur in plaats van te stemmen in grondvergaderingen. De uitslag van de stemming was ook niet geheim als dit proces-verbaal zou zijn gebruikt.

PROJECT.

De Stemgerechtigde Burgers, behoorende tot de Grondvergadering van *de gijsel 't laar de agterstraat ende raame Die gehouden is in de school* . . . . . op heden byeen gekomen zynde, om derzelve Stemmen, over het *Ontwerp van Constitutie*, voor het Bataaffche Volk, geërresteerd by de *Nationaale Vergadering* op den 30ten May laatstleden, uittebrengen, is gebleeken:

Dat het getal van . . . . . Stemgerechtigde Burgers door het woord *Ja* dezelve Constitutie hebben goedgekeurd.

En dat het getal van *Zes en negentig* . . . . . Stemgerechtigde Burgers door het woord *Neen* dezelve Constitutie hebben afgekeurd.

Verklaarende wy Ondergetekenden op ons woord van Eer, en verantwoordelykheid, dat deze Stemming in be hoorlyke orde is geschied.

Actum *in Helvoirt* den 8ten Augustus 1797, derde Jaar der Bataaffche Vryheid.

<i>Jan van de Ven</i>	} Stemopneemers.
<i>Wilhelmus Beex</i>	
<i>Anton Simonsmans</i>	} Oudste en Jongste in Jaaren.
<i>Noraa van Abeelen</i>	
<i>Pieter van Abeelen</i>	

NB. Het getal van Stemgerechtigde Burgers niet in Cyffers, maar Woordelyk te stellen.

En Verklaare wy Ondergetekende Schepenen van Helvoirt dat hetgeene voorsz door de Jaar by genoemde Stemopneemers, benevens de Oudste en Jongste in Jaaren is geschied en door hyn eygen hand is ondertoghend. Actum Helvoirt dato en Jaare als voorsz.
M. van den Polijberg
H. van den Broek

Afbeelding 33 Bataafs Brabant (1797). Eén van de zeer zeldzaam bewaard gebleven processen-verbaal uit Bataafs Brabant, zoals die uiteindelijk zijn gebruikt. Proces-verbaal van de stemming in een grondvergadering in Helvoirt gehouden in de school met de opsomming van de gehuchten 'de Gijsel, 't Laar, de Agterstraat en de Raame' waar de burgers woonden die tot deze grondvergadering werden gerekend. Niemand van de opgekomen 96 burgers bracht een ja-stem uit. De stemming was geheim.

S T E M L Y S T

Der gestemd hebbende Burgers, In- en Opgezetenen van dit Gewest, met aantekening van hunne *respective Grondvergaderingen*, waar in dezelve, ingevolge de Proclamatie van de *Nationale Vergadering* reprefenteerende het Volk van Nederland, van den 2 Juny 1797. waaren opgeroepen, om het hun voorgelegd Plan of Ontwerp van *Constitutie* voor het Bataafsche Volk, op den 8 Augustus daar aan volgende door een goedkeurend voor aan te neemen of wel door een afkeurend *TEGEN* te verwerpen. — En is na eene nauwkeurige opnceming van alle de ingekoomen Stemlysten gebleken dat gestemd hebben —

Voor Tegen		Voor Tegen		Voor Tegen		Voor Tegen	
No.	Transport	No.	Transport	No.	Transport	No.	Transport
1. Te Utrecht.	24. 21.	43. Te Utrecht.	— 20.	95. Nederlingbroek.	— —	142. Emmenes Binnen.	15. 25.
2. —	12. 31.	49. —	2. 19.	96. Driebergen.	— —	143. Eemnes Buiten.	5. 24.
3. —	8. 16.	50. —	5. 9.	97. Bunnik en Vegten.	1. 32.	144. —	9. 15.
4. —	— 24.	51. —	1. 22.	98. Odyk.	— 26.	145. Bunchooren.	1. 7.
5. —	— 31.	52. —	— 7.	99. Rheenen.	— —	146. —	— —
6. —	3. 11.	53. —	1. 10.	100. —	23. 3.	147. Zoest.	1. 31.
7. —	7. 12.	54. —	— 22.	101. —	— —	148. —	— 15.
8. —	18. 11.	55. —	1. 16.	102. Stichts Veenendaal.	1. 4.	149. —	1. 15.
9. —	22. 20.	56. —	2. 4.	103. —	— 6.	150. Oostveen C. S.	— —
10. —	6. 20.	57. —	1. 11.	104. —	2. 3.	151. —	6. 2.
11. —	17. 19.	58. —	— 32.	105. —	1. 6.	152. Westbroek.	13. 7.
12. —	12. 3.	59. —	2. 7.	106. Zuiltefyn C. S.	— 6.	153. Oostbroek.	— 6.
13. —	19. 11.	60. —	1. 2.	107. Amerongen.	— 9.	154. De Bilt.	— 3.
14. —	3. 13.	61. —	3. 15.	108. —	— 10.	155. Oud Maarleveen.	1. —
15. —	5. 20.	62. —	1. 23.	109. Woudenberg.	3. —	156. Zuilten C. S.	— —
16. —	— 25.	63. —	3. 15.	110. —	3. —	157. Nieuw Maarleveen.	13. 9.
17. —	4. 26.	64. —	3. 18.	111. Renswoude.	9. —	158. Maarfen.	4. 18.
18. —	3. 18.	65. —	3. 14.	112. —	— —	159. —	8. 9.
19. —	4. 5.	66. —	1. 23.	113. Maar en Maarbergen.	1. —	160. Tienhooven.	4. 3.
20. —	6. 11.	67. Monifoort.	— 30.	114. Leusden C. S.	2. 14.	161. Breukeleveen.	1. 9.
21. —	6. 16.	68. —	— 29.	115. —	— —	162. Breukelen C. S.	2. 10.
22. —	4. 19.	69. —	1. 28.	116. Scoutenburg.	1. 33.	163. —	— 12.
23. —	10. 23.	70. Linschooten.	— 45.	117. Zeist.	— —	164. —	— 15.
24. —	3. 23.	71. Broek en Papcop.	1. 9.	118. —	— —	165. Camerik C. S.	1. 24.
25. —	26. 6.	72. Willes Cop.	3. 29.	119. —	— —	166. —	— 13.
26. —	22. 26.	73. Lange Ruize Weide.	1. 22.	120. Amersfoort.	5. 13.	167. Zegge.	— 26.
27. —	4. 20.	75. Vieuen.	1. 38.	122. —	9. 13.	168. Kortengen C. S.	— 20.
28. —	7. 17.	76. De Meerren.	3. 14.	123. —	3. 9.	169. Harmelen.	2. 37.
29. —	11. 8.	77. Vreeswyk of de Vaart.	13. 46.	124. —	2. 17.	170. Abcoude.	1. 57.
30. —	15. 5.	78. Haegelyn.	6. 50.	125. —	6. 19.	171. — en 't Veen.	2. 86.
31. —	9. 10.	79. Lopik en Lopiker Capel.	— 32.	126. —	— —	172. Nigtevegt.	8. 11.
32. —	1. 1.	80. Willige Langerak.	1. 36.	127. —	1. 36.	173. Nederhorst den Berg.	— 11.
33. —	3. 5.	81. Juphass Overeynd.	— 22.	128. —	3. 16.	174. Vreeland.	2. 29.
34. —	— 10.	82. Juphass Nedereynd.	3. 20.	129. —	— 16.	175. Kortenhoef.	1. 63.
35. —	10. 21.	83. Houten en 't Gooy.	4. 15.	130. —	6. 25.	176. Bsambrugge.	9. 36.
36. —	7. 15.	84. Schonauwen.	— —	131. —	5. 14.	177. Loerrefloot.	— —
37. —	11. 23.	85. Schakwyk.	— 44.	132. —	11. 26.	178. Loenen en Nieuwerfluis.	9. 26.
38. —	3. 23.	86. Tul en 't Waal.	— —	133. —	10. 21.	179. Ankeveen.	— 25.
39. —	— 8.	87. Langerak over Lecq.	7. —	134. —	3. 21.	180. Thsamen.	5. 45.
40. —	9. 18.	88. Wyk by Duurflede.	3. 25.	135. —	5. 17.	181. Thamen en Uithoorn.	1. 44.
41. —	7. 15.	89. —	— 36.	136. —	5. 25.	182. Unhoorn.	— 49.
42. —	13. 3.	90. —	— 40.	137. Hoogeland.	— —	183. Denmerik.	— 44.
43. —	7. 22.	91. Werkhoven.	— 52.	138. —	— 86.	184. Mydrecht.	— 81.
44. —	7. 12.	92. Kooten.	— —	139. —	— —	185. —	— 22.
45. —	11. 11.	93. Doorn.	4. 1.	140. Baaren.	18. 11.	186. —	2. 42.
46. —	3. 20.	94. Overlingbroek.	— 14.	141. —	11. 10.	187. Mydrecht en Wilnis.	— 64.
47. —	— —	— —	— —	— —	— —	188. Wilnis en Westveen.	— 30.
	Transport 386. 762.		Transport 467. 1706.		Transport 622. 2280.		Totaal 750. 2460.

Zeven Honderd en Vyftig voor het Ontwerp van *Constitutie* en dus aangenoomen, en Drie Duizend Vier Honderd en Zestig *TEGEN* hetzelfde en dus verwerpen hebben.

Utrecht 23 Augustus 1797.

Het derde jaar der Bataafsche Vryheid.

Afbeelding 34 Utrecht (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Utrecht van 23 augustus 1797 waarbij de (gedetailleerde) uitslag van de stemming in deze provincie bekend werd gemaakt.

VRYHEID. GELYKHEID.
BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

De provisionele Reprezentanten des volks van Overijssel doen te weten: dat de stemlysten der respectie grondbegaderingen op den 8sten dezer maand binnen deze Provincie vergaderd geweest om het ontwerp van Constitutie door de Nationale Vergadering voorgedragen goed of af te keuren / by ons ingekomen en geexamineerd zynde / bevonden is / dat het zelve ontwerp by eene meerderheid van tien duyzend drie honderd een en tagtig tegen drie duyzend een honderd zeven en vyftig stemmen, namens deze Provincie door het volk is verworpen; op dat een iegelyk zig daar naar moge kunnen gedragen.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen pretenderen / zal deze alomme worden gepubliceerd en geasfigeerd / waar men zulks te doen gewoon is.

Aldus gedaen ter Vergadering van de provisionele Reprezentanten des Volks van Overijssel te Zwolle den 17 Augustus 1797.

Ter Ordonnantie van Welgemelde Representanten,

GERH. DUMBAR.

Te ZWOLLE, gedrukt by FRANÇOIS CLEMENT, Drukker van de provisionele Representanten van het Volk van Overijssel.

Afbeelding 35. Overijssel (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Overijssel van 17 augustus 1797 waarmee de officiële uitslag van het referendum van 8 augustus 1797 werd meegedeeld.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.
PROCLAMATIE.

DE Nationale Vergadering, representeerende het Volk van Nederland, Allen den geen en die deze zullen zien en hooren lezen. Heil en Broederschap!
 Nadien ons door de Hoogstgerconstitueerde Magten der bijzondere Gewesten zyn ingezonden de Lijsten der Stemmingen / door de respectie Ingezetenen in derzelver Gzondvergaderingen op den 8 Augustus laatstleden uitgezagt / omtrent het aan hun aangeboden Ontwerp van Constitutie voor het Nederlandsche Volk / waat van de uitkomst uit de hier ingevoegde Cabelle te zien is.

In de Districten	Zyn gehouden	Waar in zyn opgekomen	Hier van stemden	Hier van stemden	Dus meerder	
	Grondvergaderingen.	Stemgerechtigden.	N E E N	J A	Verwerpers.	
3 van DRENTHE	79	2547	2173	374	1799	
9 — OVERYSS.	270	13538	10381	3157	7224	
8 — GRONING.	239	3782	2026	1756	270	
11 — FRIESL.	314	8315	5710	2605	3105	
14 — BAT. BRAB.	426	27799	27228	571	2657	
15 — GELDERL.	437	15400	13058	2342	10716	
55 — HOLLAND	1646	57063	42454	14609	27845	
6 — UTRECHT	189	4210	3460	750	2710	
5 — ZEELAND	161	4062	2271	1791	480	
126 DISTRICTEN.	3761	136716	108761	27955	80806	
			STEMGERECHT.	VERWERPERS.	AANNEMERS.	MEERDER VERWERPERS.

En also het uit dezelve aan ons gebleken is / dat hetzelfde Ontwerp in eene zeer gzaote meerderheid van stemmen is Verworpen, hebben wy gemeend onze Medeburgereu daar van de vereischte kennis te moeten geven / gelijk wy zulks doen in dezen / tessen met deze geruststellende byvoeging / dat wy / naar inhoud van het Reglement voor onze Vergadering / ten spoedigsten een aanvang zullen maken om een nieuw Ontwerp van Constitutie te verbaardigen / ten einde hetzelfde andermaal ter goed- of afkeuring aan het Volk voor te dragen.

Begeertende dat deze alomme wijze gepubliceerd en geaffigeerd / alwaar zulks gewoonlyke geschied en gebruikelijk is.

Alus gedaan en gearresteerd ter bovengemelde Vergadering / in den Dage den 13 September 1797 / het derde Jaar der Bataafsche Vryheid.

(Was geparaphceert)

J. D. PASTEUR, vt.

(Onder stond)

Ter Ordinantie van dezelve.

(Was geteekend)

C. L. VAN BEYMA.

In den H A A G Ten 13den Dage den 13 September 1797

Afbeelding 36 Nationale Vergadering. Proclamatie van de Nationale Vergadering van 13 september 1797 waarmee de officiële uitslag van het referendum van 8 augustus 1797 wordt meegedeeld. Een proclamatie werd voorgelezen vanaf de pui van stadhuizen en gerechtshuizen op het platteland en vervolgens aangeplakt.

GELIJKHEID, VRIJHEID,
BROEDERSCHAP.

NOTIFICATIE.

DE ADMINISTRATIVE MUNICIPALITEIT VAN AMSTERDAM, bij Afschik van het Administratief Bestuur van het voormaalg Gewest Holland / in dato 6 April laatstleden / kennis bekomen hebbende / dat dezelve tot Agenten ter regeling en zuivering der Grondvergaderingen van de veertien Districten aan het Heer heeft benoemd de Burgers:

FREDERIK BUCHNER,
CORNELIS VAN DER BURG,
ISAAC MOSES BOCK,
PIETER GORDIJN,
JACOB GROEN,
JOAN GEORGE HOLTZHEIJ,
HENDRIK HEUSKEN,
JOHANNES PLOEG GERRITSZ,
RUDOLPH HENDRIK PORTENER,
GERRIT ROMEIJN,
ADRIANUS SCHIERHOUT EN
JAN HENDRIK TELTING.

ZO IS HET, dat de Municipaliteit voornoemd / vermeend heeft / zulks ter kennis van de Gemeente te moeten brengen / ten einde een iegelijk die het aangaat / dezelve Agenten in gemelde qualiteit erkenne; met last op een ieder / welke mogt worden verzocht / of des noodts gerequireerd / voor dezelve te verschijnen / aan zodanig verzoek of requisitie / onberooijld te voldoen; zullende de voornoemde Agenten / hunne zitting houden in het West-Indisch Huis / op de Sarnaalenmarkt.

Gearresteerd den 10den en Gepubliceerd den 11den April 1798, het Vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

NICOLAAS VAN VEEN PIETERSZ., vt.

Ter ordonnantie van de Municipaliteit voorn.

F. J. PELLETIER.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKKERY, op het Roekia, en te bekomen bij Pieter Hendrik Droniberg.

Afbeelding 38. Amsterdam (1798). Publicatie van het stadsbestuur van Amsterdam waarbij de benoeming van de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen wordt bekend gemaakt. De commissie houdt zitting in het West-Indisch Huis.

VRVHEID, GELYKHEID,
BROEDERSCHAP.

AFKONDIGING.

De Municipaliteit der Stad Leyden brengt bij deze ter kennis van alle Burgers en Inwooners derzelve Stad, dat het Ontwerp van Staatsregeling voor het Bataafsche Volk, door de Constitueerende Vergadering ter goed- of afkeuring aan het zelve Volk voorgedragen, van morgen af, ter leezing voor een ieder zal voorleggen in de Pieters- Hooglandfche- en Maarekerken; in welke bekwaame plaatzen daar toe zijn gereedgemaakt; van des morgens ten negen, tot des avonds ten zeven uren: Ook legt reeds in zommige Herbergen en publieke Plaatzen ter leezing een Exemplaar van het voornoemde Ontwerp. En vertrouwt gemelde Municipaliteit, hiermede te voldoen aan de Aanschrijving van het Administratief Bestuur van het voormalig Hollands Gewest van den 4^{den} dezer.

Aldus gearresteerd bij de Municipaliteit der Stad Leyden, den 8. April 1798., *het vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.*

Gezien door JOANNIS GIEBE,
Voorzitter.

En den 9^{den} daar aan volgende den Volke gepubliceerd

Bij mij

J. C. POTGIETER,
Secretaris.

Te Leyden by P. H. TRAP, Ordinaris Stads-Drukker, 1798.

Afbeelding 39. Leiden (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling* in de Pieterskerk, de Hooglandse Kerk en de Marekerk. Ook in Leiden zijn exemplaren ter inzage gelegd in sommige herbergen, maar die zijn niet met name genoemd.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP!

NOTIFICATIE.

De Administratieve MUNICIPALITEIT der Stad Delft, als uitmaakende de Hoofdplaats van het District de Delft N° 37, Notificeert by heezen aan alle haare Medeburgen, dat Zy ter volboeninge aan de Aanfchryvinge van het Administratief Bestuur van het Voormalig Hollands Gewest van dato den 4. April laatstleeden, heeft goedgebonden/ om op de nabolgende Plaatsen een Exemplaar van het door de Constituteerende Vergadering, Repreſenteerende het Bataafſche Volk, aangenoomen Ontwerp van Staatsregeling, als mede der Proclamatie van doozn^e Constituteerende Vergadering, ter Leezinge aan de Burgers van dit District voorzeteleggen; als: In de Societeit VOOR EEN-EN ONDEELBAARHEID, aan de Oostzyde van de Oude Delfte; in de Herberg DE VERGULDE ZON, by den Burger FRANS DIELWART; in de Herberg HET VERGULDE VLIES, by den Burger CORNELIS VAN BELLECOM; in de Herberg DEN GOUDEN MOLEN, by de Wed. van HENDRIK MIDDENDORP. En laatzetelyk in de Herberg DEN BOLK, by den Burger FRANS RODENRYS, aan de Buyten Waterflood dezer Stad; zullen de deze Leezinge kunnen gebaan worden van ſionden aan na de Publicatie dezer/ en geduuren tot den 23. dezer Maand, alssynde de Dag, waar op hetzelve Ontwerp door de daar toe verklaard geloozden zynde Stemgerechtigde Burgers zal moeten worden Aangenoomen of Verworpen.

Alsdus Gedaan en Gearresteerd by opgemaelde Municipaliteit den 9. April 1798. Het Vierde Jaar der BATAAFSCHE VRYHEID, en Gepubliceert den 10. daaraanbolgende.

M. s'GRAVESANDE, vt.

In kennisſe van my Secretaris,

PIETER SNOECK.

Te DELFT Gedrukt, by N. Z. VAN DER KLOOT, 'sLands Klein-Zegel-en Stads-Drukker, &c.

Delft I A. 33

Afbeelding 40. Delft (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling* op verschillende plaatsen in de stad Delft.

PUBLICATIE.

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

De Municipaliteit der Stad Schiedam/ van het uitvoerend Bewind der Bataafsche Republicq ontfangen hebbende/ eenige Exëmplaaren van het ontwerp van Staatsregeling voor dezelve Republicq, den 17 Maart dezes Jaars by de Constituerende Vergadering, representerende het Bataafsche Volk, gearresteerd; heeft goedgebonden hetzelve / zo veel mogelyk is / ter kennisse van haare Meedeburgers te brengen; en notificieerd mitsdien by dezen / dat van heden af / op elk der navolgende plaatzen een Exëmplaar van hetzelve ontwerp, ter visie en exäminatie leggen zal; als:

In de Stads Doelen. In het Koffyhuis van de *Erven van David Schoenmaker*. In het Koffyhuis van *Casper Bierhoff* en in de Herbergen van de *Weduwe Huygen*, *Gerardus Swaan*, *Jacobus Crabbé Junior*, *Dirk Bos* en de *Weduwe Stolk*.

Aldus gedaan en gearresteerd den 16de April 1798. *Het vierde Jaar der Bataafsche Vryheid*. En gepubliceert den 17de daaraanvolgende.

In kennisse van my

J. W. HOEKWATER.

Te Schiedam gedrukt by *Abraham Bakker*, Stads-Drukker.

Afbeelding 41. Schiedam (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling*. Het stadsbestuur van Schiedam gebruikt nog het stadswapen op de officiële publicaties. Afbeeldingen van wapens op borden, koetsen, in kerken en stadhuizen etc. werden gezien als overblijfselen van het feodale verleden en dienden uit het openbare leven te verdwijnen. Vergelijk de publicaties van de stadsbesturen van Den Bosch en Leiden, zonder dergelijke klassieke attributen.

N O T I F I C A T I E.

De Municipaliteit der Stad Dordrecht en de Merwede, van het Administratif Bestuur van het voorsz. malig Hollandsch Gewest/ ontfangen hebbende eenige Exemplaren van het Ontwerp van Staatsregeling, ten einde dezelve op alle zodanige Plaatsen ter leezing voorsz. te leggen/ als dezelve ter bereiking van het oogmerk der Constitueerende Vergadering/ representerende het Bataafsche Volk/ het meest geschikt zal oordeelen; maakt by dezen aan de Burgery bekend/ dat ter voldoeninge aan voorsz. Aanschrijving/ op ieder der nabolgende Vergaderplaatsen van Societeiten/ een Exemplaar is gelegd voorsz. die geenen/ welke/ als Leden van dezelve/ de Lecture daar van begeeren/ te weten:

In de Societeit aan de Beurs.
 In de Societeit by den Burger van Cleeff.
 In de Societeit by den Burger Grootveld.
 In de Societeit by den Burger Trumpi.

In de Societeit in de Fransche Kerk.
 In de Societeit in de Gouden Lecuw.
 In de Societeit by de Blaauw Poort.

En dat/ ten meer algemeenen gebzuike/ op de nabolgende Publycque Plaatsen/ meede/ voorsz. des begeerende/ een Exemplaar ter leezing zal worden gehouden/ te weten:

In 't Hooftshuis aan de Beurs.
 By den Burger de Wys aan de Tolbrug.
 In de Gouden Lecuw.
 By Frans Ketelaar, in den hoek aan de Zakkendragers Poort.
 By den Burger Elias Ketting.
 In 't Logement de Rooden Lecuw.
 In 't Logement Belle Vue.
 By den Burger Buitenhok.
 In 't Groot Schippers Huis.
 In 't Hof van Brustel.
 In 't Konings Plein.

In de Paauw, by den Burger Krebber.
 In de Witte Valk.
 In de St. Joris Doele.
 In de Marchal de Turenne.
 In de Cloveniers Doele.
 By den Burger Huibert Kuik, op de Nieuw Brug.
 In de Keizers Kroon.
 By den Burger J. van Leen, in de Augustyne Kamp.
 By de Wed. Hole, in de Lombertstraat.
 By den Burger Haaslijs, in de Visstraat.
 By den Burger van Schelven, in de Palingstraat.
 In der Mennoniten Kerk.

Aldus na openbare Klokkengeslag van de Puye van den Raadhuize bekend gemaakt, den 11 April 1798, het vierde Jaar der Bataafsche Vryheid.

In kennisse van my Secretaris,

M. G. R E E S.

Afbeelding 42 Dordrecht (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het Ontwerp van Staatsregeling.

GELYKHEID, VRYHEID,
BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

DE MUNICIPALITEIT VAN DEN BOSCH, maakt aan hurre Mede-Burgen bekend, dat zy van nu af aan, hebben gereguleerd, voor het houden der Grond-Vergaderingen, ter goed- of afkeuringen van het Ontwerp van Constitutie, deze navolgende Locaalen, als:

MARKT.

- N°. 1. By P. Neefs.
2. - - J. Somers.
3. - - R. van Hommert.
4. - - van Dynfen.

ORTEN-EYND.

5. - - F. van der Heyden.

HINTHAMERSTRAAT.

6. - - S. Loude in de Toorenstraat.
7. - - de Wed. Lafferté.
8. - - A. de Bruyn.

HINTHAMER-EINDE.

9. - - Slype No. 1.
10. - - Slype No. 2.
11. - - in de Stad Os by Lambot.
12. - - van Til St. Jacobstraat.

KERKEN VERWERSTRAAT.

13. By Padeloux.
14. - - B. Cappers.
15. - - Dufamos.

WEVERSPLAATS.

16. - - Moors.
17. - - Hoffmans in de Trouw.

VISMARKT.

18. - - Spineaux.
19. - - Pircts.
20. - - Coen van Maaren.

VUGTERSTRAAT.

21. - - M. Verbeek.
22. - - F. van Hoof.
23. - - van der Sande.

VUGTERENDYK.

24. - - J. van Toer.
25. - - M. Gilleyfen.

En dat van heden af ter Lectuure voor alle Stemgerechtigde aldaar zullen gelegd worden, een Plan van Constitutie, alsmede eene Publicatie van 't Intermediair Administratief Bestuur van 'tvoormalig Gewest, ter Regeling der Grondvergaderingen.

Aldus gearresteert by de Municipaliteit van den Bosch voorn. den 7. April 1798, het 4de Jaar der Bataafsche Vryheid.

(Geparapbeerd)

J. AMMERLAAN, *vt.*

(Onderfond)

Ter Ordonnantie van deselve.

(Getekend)

J. H. VAN DER DOES.

By J. B. VAN GULPEN EN ZOON, Boekdrukkers in den BOSCH.

Afbeelding 43. Den Bosch (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling*. De 25 lokalen zijn de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden. De indeling is gebaseerd op de negen blokken waarin de stad was verdeeld. In die negen blokken zorgden de armmeesters voor de armenzorg. Een blok is in Den Bosch een stadswijk. In principe ontving het stadsbestuur 25 exemplaren, voor elke grondvergadering één. De publicatie verschijnt daags nadat de constitutieteksten in de stad zijn aangekomen.

De Municipaliteit der Stadt Dordrecht en de Merwede, ten einde de Agenten, tot Reu-
ging en zuivering der Grondvergaderingen, door het Administratif Bestuur van het voor-
malig Hollandsch Gewest, henoemd voor het District van de Merwede, zoo veel moge-
lijk in deezee zaak behulpzaam te zijn, heeft goedgevonden, alle Burgers dezer Stadt en
Merwede, welke in zig bevinden, de qualiteiten, hier onder vermeld, en vervat in de
Proclamatie van de Confluërende Vergadering, representeerende het Bataafsche Volk,
van den 23 April 1798, mitsgaders de Instructie, bij het uitvoerende bewind, in dato 13
Maart laatstleden voor gem. Agenten gearresteerd; op te roepen en uit te nodigen bij
deezee, ten einde op den Raadhuize dezer Stadt, voor gem. Agenten te compareeren,
omme, door dezelve tot het Stemregt bevoegd geoordeelt zijnde, bij de Municipaliteit,
de gefelde Verklaring af te leggen, en te onderteekenen, aan dewelke alsdan een De-
claratoir van zijn Stemrecht zal worden ter hand gesteld, ten dezer einde zal, zoo door
de Agenten voorn., als door eene Commissie uit de Municipaliteit, worden gevaceerd,
Vrijdag, Zaterdag, Zondag, Maandag, Dingsdag en Woensdag, den 13, 14, 15, 16, 17,
en 18 April aanstaande, des Morgens van Negen tot Een, en 's Namiddags van Drie
tot Zeven Uren.

Werdende een ieder, wel ernstig gewaarschouwd, omme, wanneer hij de voorn. quali-
teiten of vereischens, niet in zig mogte bevinden, niet voor gemelde Agenten te ver-
scheijnen, om zig tot het Stemrecht voor te doen, en hun alzo, waare 't mogelijk, te
mideiden, dewijl men zig daar door zoude blootstellen aan de onaangename gevolgen,
welke uit dusdanige handelwijzen zouden voortvloeijen. — Gelijk in tegendeel een ieder
welke in zig de bevoegdheid, tot 't Stemrecht bezit, wordt vermaand, om door onagt-
zaamheid, deezee gelegenheid, tot 't aanneemen van het Stemrecht, niet te laten voorbij-
gaan, dewijl zij zig het gemis daar van, en der voordeelen hier aan verknogt, zelve
zouden te wijten hebben.

Tot het Stemrecht zullen kunnen worden toegelaten:

Alle Personen, die den ouderdom van volle 20 Jaaren hebben bereikt, in de Lasten
der Maatschappij hun aandeel dragen, en inboorlingen zijnde, ten minsten gedurende de
laatste Twee Jaaren, dog vreemdelingen zijnde, ten minsten gedurende de laatste Tien
Jaaren, in deezee Republiek hunne vaste woonplaats gehouden hebben, — en welke in
handen der Municipaliteit, zullen afleggen, en in een daar toe geformeerd Register on-
derteekenen de navolgende Verklaring:

Ik houde het Bataafsche Volk voor een vrij en onafhankelijk Volk, en
" beoef aan het zelve trouw, Ik verklaare mijnen onveranderlijken afkeer
" van het Stadhoudelijk bestuur, het Fæderalisme, de Aristokratie en Regeer-
" ringloosheid, Ik beloof dat ik in alle mijne verrigtingen, het zij als Stem-
" oefnend Burger, het zij als Kiezer, alle de voorschriften der Staatsrege-
" ling getrouwelijk zal opvolgen, en nimmer mijne stem geven aan iemand,
" wien ik houde te zijn, een voorstander van het Stadhoudelijk, Fæderatif
" of Aristokratisch bestuur."

Van het Stemrecht zijn uitgesloten.

Alle die in Eed of bediening zijn van eenige vreemde Mogendheid, of daar van eenig
Pensioen genieten.

Alle Leden van eenige buitenlandsche Corporatien, tot welker Lidmaatschap; het zij
ondericheiding van geboorte, het zij de aflegging van eenige Godsdienstige gelofte ver-
sicht word.

Alle Lijf- en Huisbedienden, die tot Personelijke dienst behooren, en inwoonen bij
hun welke zij dienen.

Alle die in Wees, Diaconie, Armhuizen of andere Gestigten, als behoefligen onder-
houden worden.

Alle die in het laatste afgelopen half Jaar, tot den Dag der oproeping te rekenen, uit
de Armenkassen zijn bedeeft geworden.

Die om verkwisting, wangedrag, of gebrek aan verstandelijke vermogens, onder Curateele
staan, Bankbreukigen, mitsgaders, die geenens, wiens Boedel insolvent verklaard is, die
hunne Creditheuren derzelver agterweezen, niet ten genoegen zullen hebben voldaan, niet
tegenstaande zij het beneficium van Cessite mogten hebben verkregen.

Die door een Regterlijk Decreet in staat van beschuldiging gestelt zijn, mitsgaders die
welke in Regten voor Eerloos gehouden worden.

Alle die overtuigd worden, voor Geld, of Geldswaarde, Een of meer Stemmen beko-
men, of verkogt te hebben.

Alle de geene welke voor den 22 Januarij laatstleden, volstrekt in geene Grondverga-
dingen zijn opgekomen.

Eindelijk zullen nog ingevolgen de Publicatie van het Uitvoerend bewind der Bataafsche
Republiek, in dato 2de April laatstleden, niet in de Grondvergaderingen worden toegela-
ten, die Burgers, die zig tot het dragen der Wapenen onwillig hebben verklaard, en niet
vallen in de termen van het Reglement, volgens het welk zij van de driedubbelde Con-
tributie zijn gelibereerd.

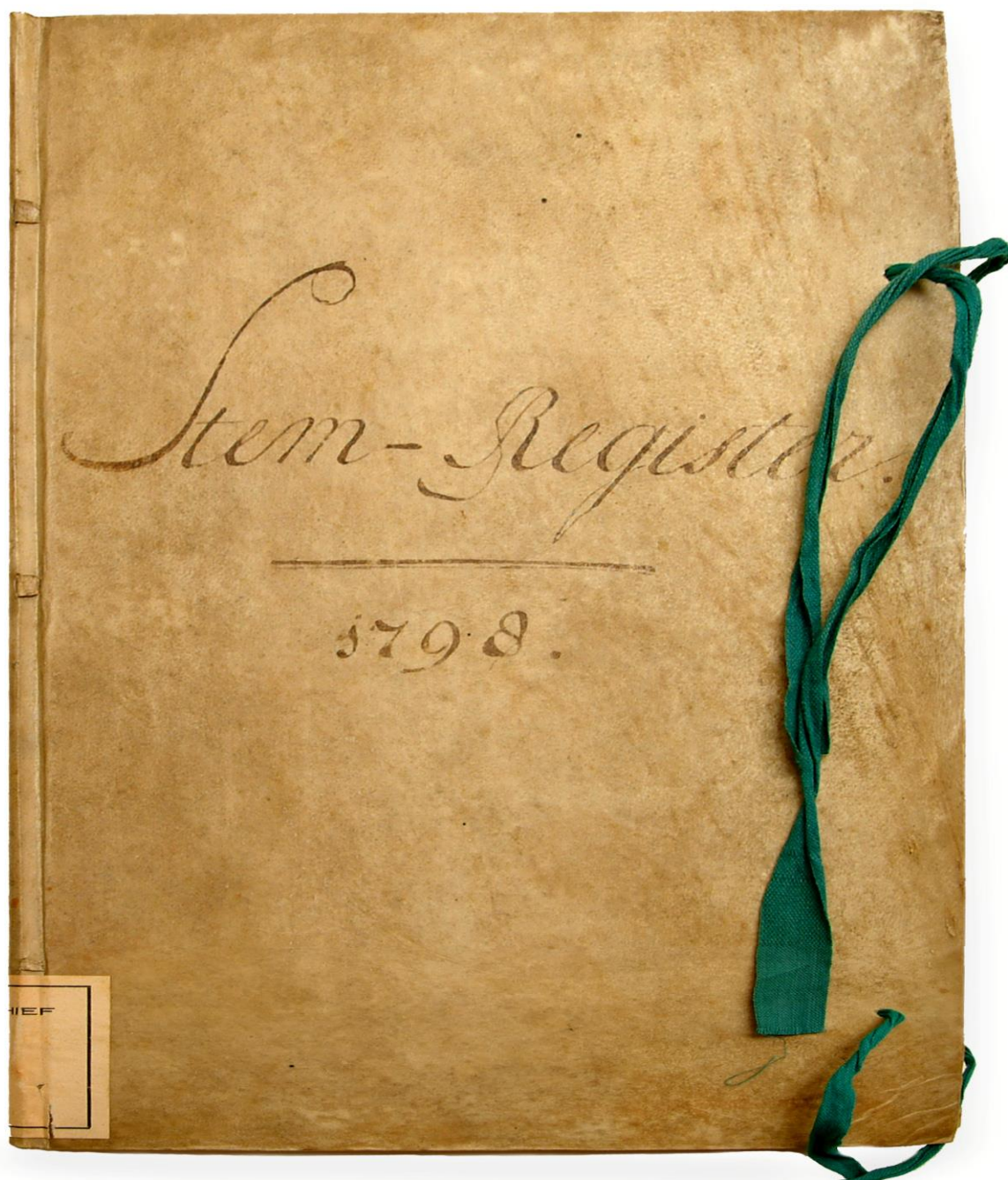
Actum Dordrecht den 11 April 1798, het vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

N.B. Een ieder Stembevoegde zij bedagt,
de Letter en Nummer zijner woonplaats,
aan de Commissien op te geven, mitsga-
ders, opgave te doen, in wel-e Grond-
vergadering hij bevoens is opgekomen.

Ter ordonnantie van de Municipaliteit
der Stad Dordrecht en de Merwede.

H. L. v. d. SANTHEUVEL.

Afbeelding 44 Dordrecht (1798). Circulaire van het stadsbestuur van Dordrecht rondgebracht aan stemgerechtigde burgers om te verschijnen voor de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen, om vervolgens na toelating de verklaring af te leggen van onveranderlijke afkeer. Zie ook de 'N.B.' waarbij burgers zelf moeten aangeven welke grondvergaderingen zij hebben bezocht.

Afbeelding 45. Tiel (1798). Stemregister van de stad Tiel. In dit boek bevinden zich drie registraties van stembevoegde burgers. Eén met de lijst van burgers die de verklaring van ‘onveranderlijke afkeer’ hebben afgelegd om zo te mogen deelnemen aan het referendum van 23 april 1798. De registratie werd geopend op 10 april 1798.

V R Y H E I D, G E L Y K H E I D,
O N D E E L B A A R H E I D.

NOTIFICATIE.

De Agenten tot regeling en zuivering der Grondvergaderingen van de veertien Districten aan het Ye, maaken door dezen / aan hunne Medeburgere bekend / dat alle die geenen / welke vermeenen door hun / in het beneemen van hun Stemrecht / te zyn verhoort / en een Certificaat van Civisme kunnen produceeren / door 6 Persoonen geteckend / (en bekend te staan in het principe van den 22 January l. l. niet alleen / maar dat dezelve zullen moeten verantwoorden / dat hij / die meent in zyn recht verhoort te zyn / ook staat in bovengemelde principes;) zich kunnen verhoegen ter hunner Vergadering / zitting houdende in het West-Ind. Huis / van Saturday morgen 9 uren / tot 8 abonds 10 uren; doch wel indagtig te zyn op de Acte van Civisme te stellen de Nummer van hun District en Grondvergadering; terwyl zy / aan den anderen kant / van hunne Medeburgers eischten / dat ieder / welke enige gegronde aanklagte tegen hunne / tot het Stemrecht bevoegd verklaarde Medeburgers / heeft / en hiervan het noodige bewijs zoude kunnen produceeren / met hunne naamtekening bekrachtigd / hetzelve ter hunner kennisse brengt.

Eenieder op het allereernstigste vermaanende / Agenten vornoemd / in deze / niet te misleiden.

Gearresteerd en Gepubliceerd den 20sten April 1798; het vierde Jaar
der Bataafsche Revolutie.

Uit Naam van Agenten vornoemd:

J. M. BOCK, *Secretaris.*

Te STADS-DRUKKERIJ, op het Rockin; en worden uitgegeven bij Pieter Hendrik Drenth.

Afbeelding 46. Amsterdam (1798). Publicatie van de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen, aangeplakt in de nacht van vrijdag 20 op zaterdag 21 april 1798, waarbij burgers die niet waren toegelaten om de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' te tekenen alsnog de gelegenheid kregen om dat te doen, op vertoon van een acte van civisme te tekenen door 6 personen. Pas na registratie konden burgers toegelaten worden tot de stemming op 23 april 1798.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

De Commissie, door en uit de Administratieve Municipaliteit van Amsterdam, benoemd tot het byeenroepen der Nationaale Grondvergaderingen, tegen den 23sten deezer, voor zo verre deeze Stad en derzelver Jurisdicctie betreft, notificeert by deeze, dat op Maandag den 23sten April 1798, de Grondvergaderingen, ter goed- of afkeuring, over het **ONTWERP VAN STAATS-REGELING**, in de volgende plaatfen zullen worden gehouden, als in:

DISTRICT YE EN MEER.

Namiddag, ten vyf Uuren.

- Grondvergadering.
1. In Bloemendaal, by Schot, op den Overzoomfchen Weg.
  2. Melha, op de Buiten-Cingel, tusfchen de Leidfche- en Weterings-Poorten.
  3. De Valk, op de Buiten-Cingel, tusfchen de Leidfche- en Raam-Poorten.
  4. Peetzicht, op de Buiten-Cingel, over de Raampoort.
  5. De Bahia, agter de Kachuizers.
  6. t Huis N°. 3, op t Haarlemmer Plein, tusfchen de Haarlemmerdyk en Houfftraat.
  7. Tzzicht, op de Schans, by de Haarlemmerpoort.
  8. dito.
  9. Witte Paard, op den hoek van de Oranjeftraat en Houtuinen.
  10. dito.
  11. De Bel, op de hoek van t Haarlemmer Plein.
  12. Effands Kerk.
  13. dito.

DE VEERTIEN DISTRICTEN VAN HET YE.

DISTRICT I.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Gasthuis Kerk.
  2. De Lombard.
  3. dito.
  4. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over het Zee-Compoir.
  5. De Star, in de Warmoesftraat.
  6. De Oude Kerk.
  7. dito.
  8. t Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
  9. De 3 Moorlaanen, op de Nieuwendyk.
  10. De Nieuwe Stads Herberg, aan t Ye.
  11. De West-Indifche en Vriefche Vloot, op t Water.
  12. Wagtkamer, op t Zeerecht.
  13. De Oudezyds Kapel.
  14. De Oude Kerk.
  15. De Munnik, op den hoek van de Munnikkenftraat.

Namiddag, ten half Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Gasthuis Kerk.
  2. De Lombard.
  3. dito.
  4. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over het Zee-Compoir.
  5. De Star, in de Warmoesftraat.
  6. De Oude Kerk.
  7. dito.
  8. t Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
  9. De 3 Moorlaanen, op de Nieuwendyk.
  10. De Nieuwe Stads Herberg, aan t Ye.
  11. De West-Indifche en Vriefche Vloot, op t Water.
  12. Wagtkamer, op t Zeerecht.
  13. De Oudezyds Kapel.
  14. De Oude Kerk.
  15. De Munnik, op den hoek van de Munnikkenftraat.

DISTRICT II.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In het Engelfche Weeshuis, op de O. Z. Achterburgwal.
  2. Het Gasthuis.
  3. Illuftré School, op de Fluweele Burgwal.
  4. dito.
  5. Oude Mannenhuis.
  6. Waale Kerk.
  7. St. Joris Hof.
  8. Zuider Kerk.
  9. Herfelde Lutherfche Kerk.
  10. De Burgt, in de Dykfftraat.
  11. dito.
  12. dito.
  13. Wagtkamer, boven de Waag, op de Nieuwe Markt.
  14. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
  15. De Schreijers Tooren.

Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In het Engelfche Weeshuis, op de O. Z. Achterburgwal.
  2. Het Gasthuis.
  3. Illuftré School, op de Fluweele Burgwal.
  4. dito.
  5. Oude Mannenhuis.
  6. Waale Kerk.
  7. St. Joris Hof.
  8. Zuider Kerk.
  9. Herfelde Lutherfche Kerk.
  10. De Burgt, in de Dykfftraat.
  11. dito.
  12. dito.
  13. Wagtkamer, boven de Waag, op de Nieuwe Markt.
  14. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
  15. De Schreijers Tooren.

DISTRICT III.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Admiraliteits Lyubaan.
  2. Oost-Indifch Compagnies Magazyn.
  3. Het Groene Huisje, by de Ooster Kerk.
  4. Ooster Kerk.
  5. De Gekroonde Kagehel, in de kleine Kattenburger-fftraat.
  6. De Tuoren van Cordaan, op de Kadyk.
  7. dito.
  8. dito.
  9. Lands Magazyn.
  10. t Wagthuis, aan t Funy.
  11. De Lindeboom, op de Kadyk.
  12. dito.
  13. De Plaats Royal, op de Kadyk.
  14. t Kweekfchool voor de Zeevaart.

Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Admiraliteits Lyubaan.
  2. Oost-Indifch Compagnies Magazyn.
  3. Het Groene Huisje.
  4. Ooster Kerk.
  5. De Gekroonde Kagehel, in de kleine Kattenburger-fftraat.
  6. De Tuoren van Cordaan, op de Kadyk.
  7. dito.
  8. dito.
  9. Lands Magazyn.
  10. t Wagthuis, aan t Funy.
  11. De Lindeboom, op de Kadyk.
  12. dito.
  13. De Plaats Royal, op de Kadyk.
  14. t Kweekfchool voor de Zeevaart.

DISTRICT IV.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
  2. dito.
  3. Het Leprofenhuis.
  4. De Bifchop, op de Breefftraat.
  5. De Vifch-Negotie, op de hoek van de Jooden Vifchmarkt.
  6. Het rechte oude Meehuis, op de Jooden Breefftraat.
  7. Vergulde Bekken, op de Jooden Breefftraat.
  8. De Hont, op de Jooden Breefftraat.
  9. De Blaauwe Druif, op de hoek van de Jooden Breefftraat en Uilenburgerfftraat.
  10. G. H. Green, op de hoek van de Kerkfftraat en Nieuwe Rapenburgerfftraat.
  11. De Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
  12. De oude Schenckken, op de hoek van de Vinkebuurt, by de Scharbierfflus.
  13. De Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
  14. De Plaats Royal, op de Kadyk.
  15. dito.
  16. dito.
  17. dito.
  18. dito.
  19. dito.
  20. dito.
  21. dito.
  22. De Eendragt, op de hoek van de Ripenburgergragt, over de Plantagie.
  23. De Roofpoebel, in de Uilenburgerfftraat.
  24. Baravis, hoek Oosterfche Kaai en Bannierfftraat.
  25. Witte Zywaan, in de Batavierfftraat.
  26. West-Indifch Butenhuis.
  27. Het Stads School, op t Gravenhebia.
  28. H. Barndje, hoek van de Baraviendwoonfftraat.
  29. Bagehus, op de St. Anthonis Breefftraat.
  30. De Geneverboom, op de hoek van Dwarzboomffloot en Keizersfftraat.

DISTRICT V.

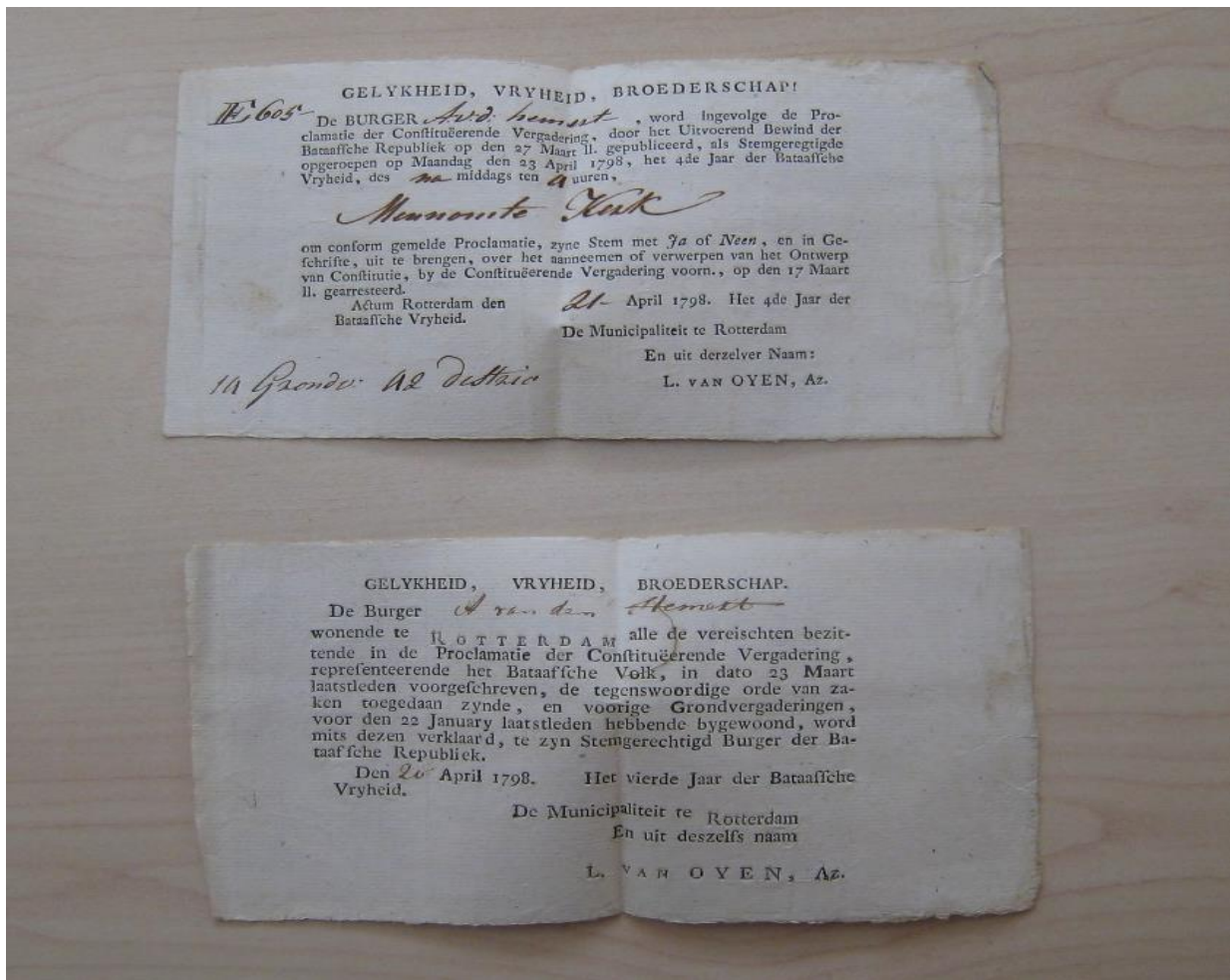
Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In t Cravelandfche Veehuif.
  2. Zydehal, op de Groene Burgwal.
  3. In de Engelfche Kerk, op de Groene Burgwal.
  4. De Zaaifhal, in de Staalftraat.
  5. De Vifch-Negotie, op de hoek van de Jooden Vifchmarkt.
  6. De Keizerlyke Koffbaan, op de Nieuwe Keizersgragt.
  7. dito.
  8. dito.
  9. dito.
  10. dito.
  11. dito.
  12. Het Rhyns Annyfvat, op de Leproffengragt.
  13. Oudezyds Huiszegenhuif.
  14. Hooggehuif, op den Amftel.
  15. Het Gekroonde Wynvat, op de Weesperfftraat.
  16. Het Katoel van Bergen, op de hoek van de Keizersgragt en Weesperfftraat.
  17. Corvehuif.
  18. Keizerlyke Koffbaan, op de Nieuwe Keizersgragt.
  19. Diaconie Oude Vroewenhuis.
  20. Hoek van Baraviendwoonfftraat, Nieuwe Kattenburgerfftraat.
  21. Lutherfche Behoudinghuif.
  22. Land van Belofte, hoek Weesperfftraat en Plein.
  23. Het Loon, over dito.
  24. Het Groenewout, op het Vriefche Effend.
  25. Concordia, op het Rozeve Effend.
  26. De Strengen Brug, aan den Amftel.
  27. Luchthof, aan den Amftel, Weesperfftraat.
  28. Schoonagt, buiten de Muiderpoot.

Afbeelding 47: Amsterdam (1798). Deel van het affiche dat in Amsterdam werd angeplakt met de aanwijzing van de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden.

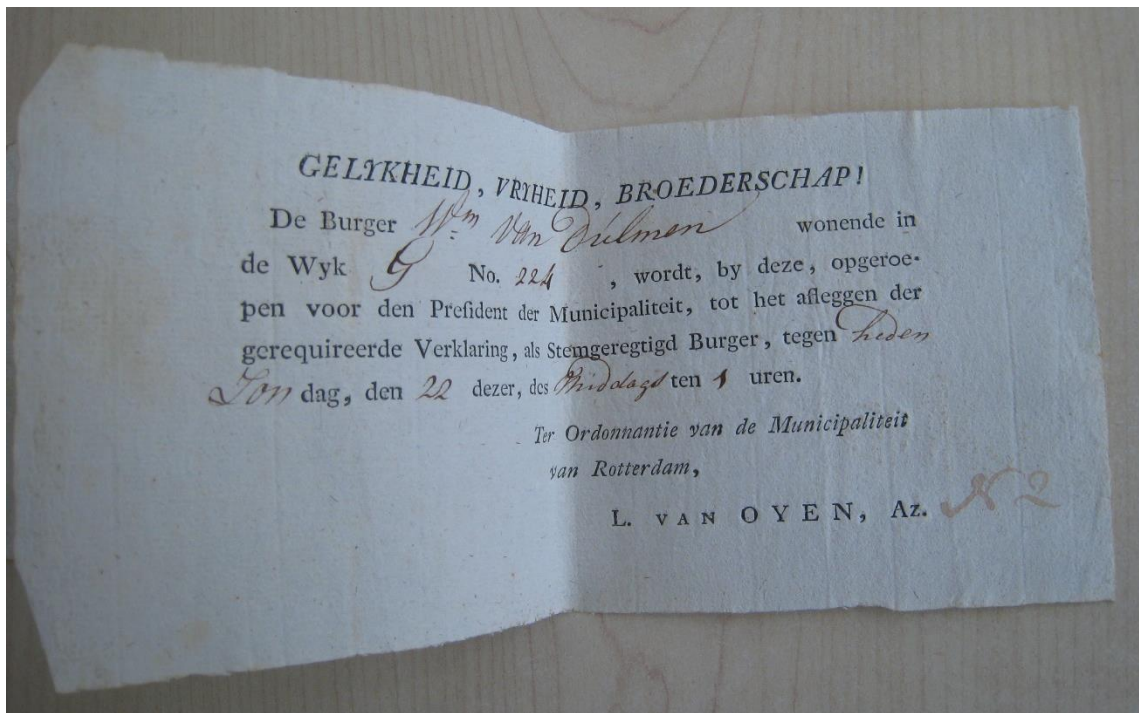

Afbeelding 48. Rotterdam (1798). Convocatiebiljet voor de burger A. van den Hemert die woonde in wijk E, huisnummer 605. Hij werd opgeroepen om op vrijdagavond 20 april 's avonds om 9 uur de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' af te leggen op het stadhuis van Rotterdam.

Afbeelding 49. Rotterdam (1798). Twee biljetten van de burger A. van den Hemert. Het eerste biljet is een convocatiebiljet. Van Hemert woont in wijk E, huisnummer 605. Hij werd opgeroepen voor grondvergadering no. 14 (district 42) die werd gehouden in de Doopsgezinde kerk om 4 uur in de namiddag. Het tweede biljet verklaart dat van den Hemert stemgerechtigd is. Hij heeft voorgaande grondvergaderingen bezocht. Het biljet werd aan hem uitgereikt, nadat hij de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had afgelegd op vrijdagavond 20 april.

Afbeelding 50. Rotterdam (1798). Convocatiebiljet voor W. van Dulmen, die woont in wijk G, huisnummer 224. Hij wordt opgeroepen om op zondag 22 april om 1 uur 's middags de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' af te leggen op het stadhuis van Rotterdam. Deze late uitnodiging vormt een illustratie van de organisatorische problemen die er in 1798 zijn geweest in de voorbereiding van het tweede referendum.

N A A M - L Y S T
Der BÜRGEREN,
Welke tegen Maandag den 23 April 1798. zyn opgeroepen
In de 5. Grondvergadering van het 41. District
vergaderende.

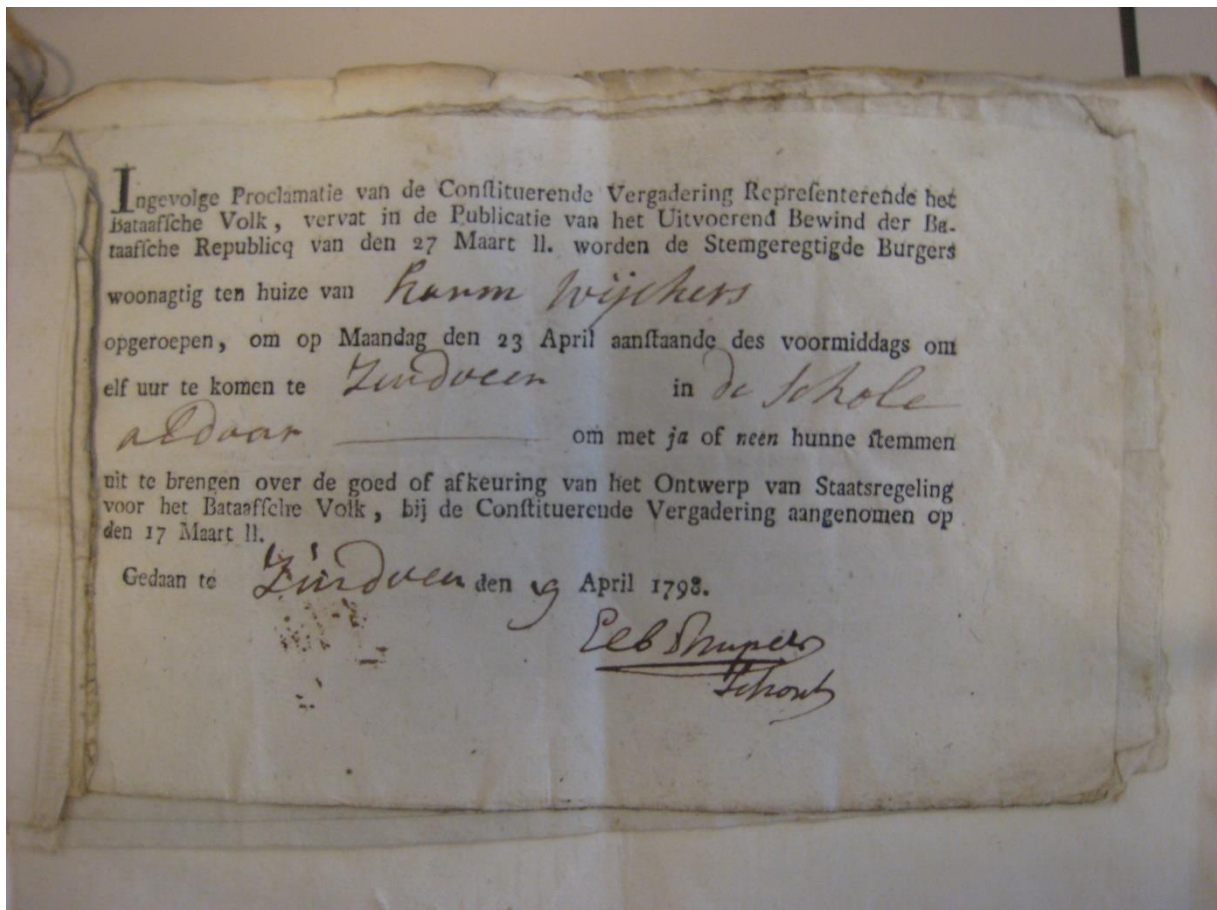
*In het Roomsche Arm-Huis van de
Leeuwestraat's Kerk, op den Dyk
A. N. 220 tot 270 ingeloten.*

Wyk	No.	
A	227	N. C. de Ligt
	228	Ant. van Tolke - absent
	228	L. E. Jacobs Stemopnemer
	265	A. de Vos - absent
	265	A. de Vos Junior
	257	G. Schleiming
	258	B. de Vos
	in n. 3	
	260	J. van der Horst
	260	C. van der Ed
		J. Vinster - absent -
		J. Dipselwerk
		Lambertus David
		D. Consul Stemopnemer
		C. Huibrecht
		B. Boerendonk
		H. Van den Heuvel Stemopnemer
		L. Koster
		P. Salomon
		E. C. Wümme
		P. Jonge Junior
		Jan Appelt Secretaris

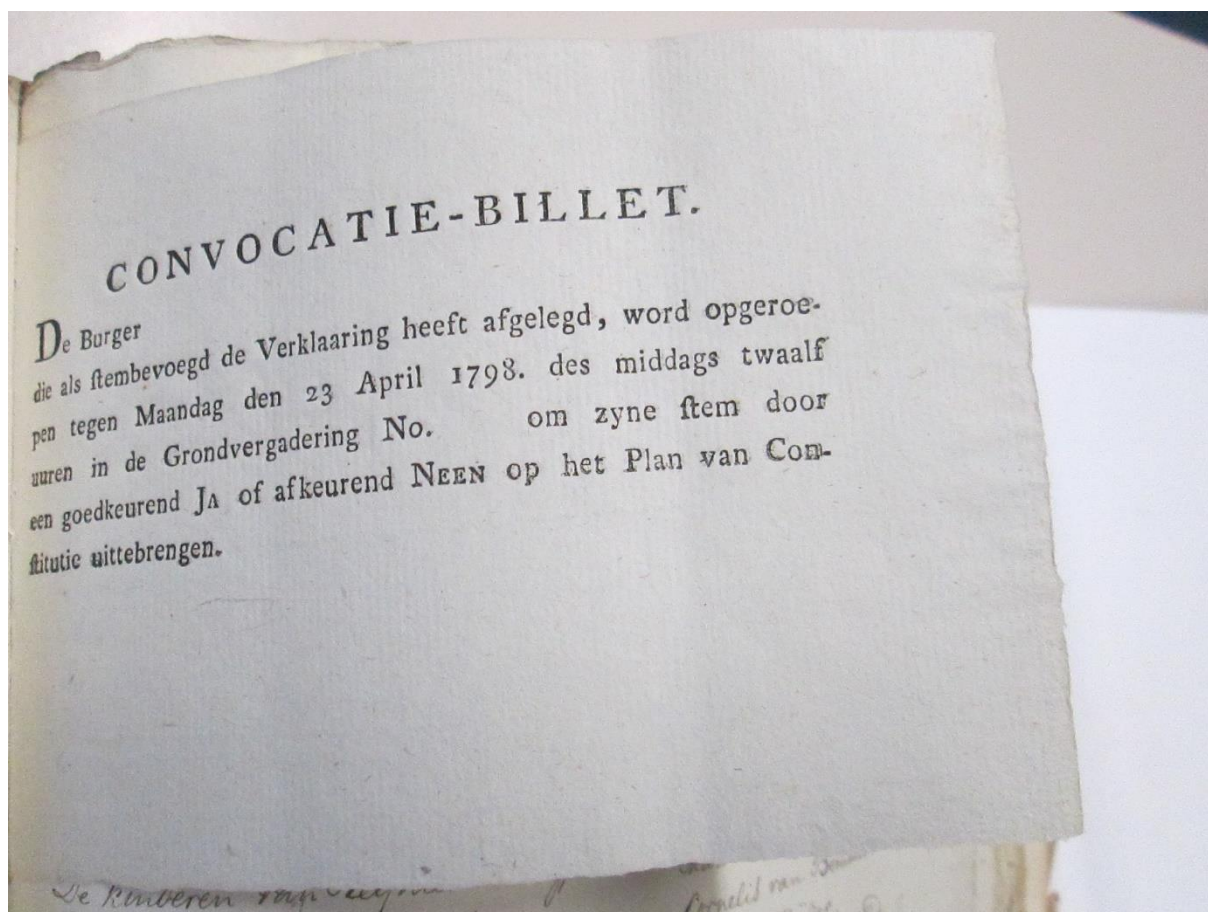
Afbeelding 51: Rotterdam (1798). Lijst van personen die zijn opgeroepen voor het bijwonen van de grondvergadering 5, district 41, in het RK-armenhuis, behorend tot de RK kerk aan de Leeuwestraat. De eerste negen personen zijn topografisch opgeroepen. Zij woonden in wijk A bij de opgesomde huisnummers. De andere personen, zonder wijk en huisnummer, woonden in andere delen van de stad. Dit wordt amalgameren genoemd. Deze lijsten werden op het stadhuis aangelegd, nadat de burgers de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' hadden afgelegd. Vervolgens zijn deze lijsten gebruikt in de grondvergadering met de namen van de toegelaten stembevoegde burgers. Tijdens de grondvergadering werd aangetekend wie als stemopnemers en secretaris hebben gefungeerd.

De Stemgerechtigde Burger *Meine Wijchers*
ten huize van
worden bij dezen opgeroepen, om te compareren voor *de municipaliteit*
van *Zuidveen Smorgens te g uur*
op den *19* April 1798. om als dan hoofd voor hoofd afteleggen en onderte-
kenen de navolgende verklaring
„ Ik verklaar mijnen onveranderlijken afkeer van het Stadhoudelijk Be-
„ stuur, het Foederalisme, de Aristocratie en de Regeringloosheid.”
Actum te *Zuidveen* den *10* April 1798.
Het vierde jaar der Bataafsche Vrijheid.
P. R. van Veen

Afbeelding 52. Overijssel (1798). De stemgerechtigde burger Meine Wijchers te Zuidveen bij Steenwijk werd op vrijdag 19 april 1798 opgeroepen om de verklaring van ‘onveranderlijke afkeer’ af te leggen ten overstaan van het plaatselijk bestuur van Zuidveen.

Afbeelding 53. Overijssel (1798). Convocatiebiljet voor de stembevoegde burger Harm Wijchers om te verschijnen in de grondvergadering in de school te Zuidveen om 11 uur in de ochtend. Hij kreeg dit biljet uitgereikt, nadat hij de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' had getekend.

Afbeelding 54 Utrecht (1798). Model van een convocatiebillet dat in de provincie Utrecht werd gebruikt, nadat de burger de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' had afgelegd en ondertekend. Dit biljet stimuleerde plaatselijke besturen om de grondvergaderingen te openen om 12.00, begin van de middag.

De Stembevoegde Bürger
word opgeroepen tegens Maandag den 23e April 1798 om te
compareeren te

ten einde uit te maken de Grondvergadering om te stemmen
over de goed-of afkeuring van het Ontwerp van Staats-regeling
voor het Bataafsche Volk.

den April 1798. Het vierde Jaar der Ba-
taafsche Vryheid.

De Stembevoegde Bürger
word opgeroepen tegens Maandag den 23e April 1798 om te
compareeren te

ten einde uit te maken de Grondvergadering om te stemmen
over de goed-of afkeuring van het Ontwerp van Staats-regeling
voor het Bataafsche Volk.

den April 1798. Het vierde Jaar der Ba-
taafsche Vryheid.

Afbeelding 55. Gelderland (1798). Model van een convocatiebiljet dat in Gelderland werd gebruikt om stembevoegde burgers op de roepen voor de grondvergadering van 23 april 1798. In Gelderland werd het tijdstip van opening van de grondvergaderingen overgelaten aan de plaatselijke besturen.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

De Burger de vereischten bezittende, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Bataafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en getekend, de navolgende verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie, en Regeering-loosheid. Ik beloof, dat ik, in alle myne verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle de Voorchriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem geeven aan iemand, wien ik houde te zyn een Voorstander van het Stadhouderyk, Feodraatief, of Aristocratisch Bestuur.

Actum te den het vierde
Jaar der Bataafsche Vryheid.

Op last van 't Gemeente-Bestuur

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

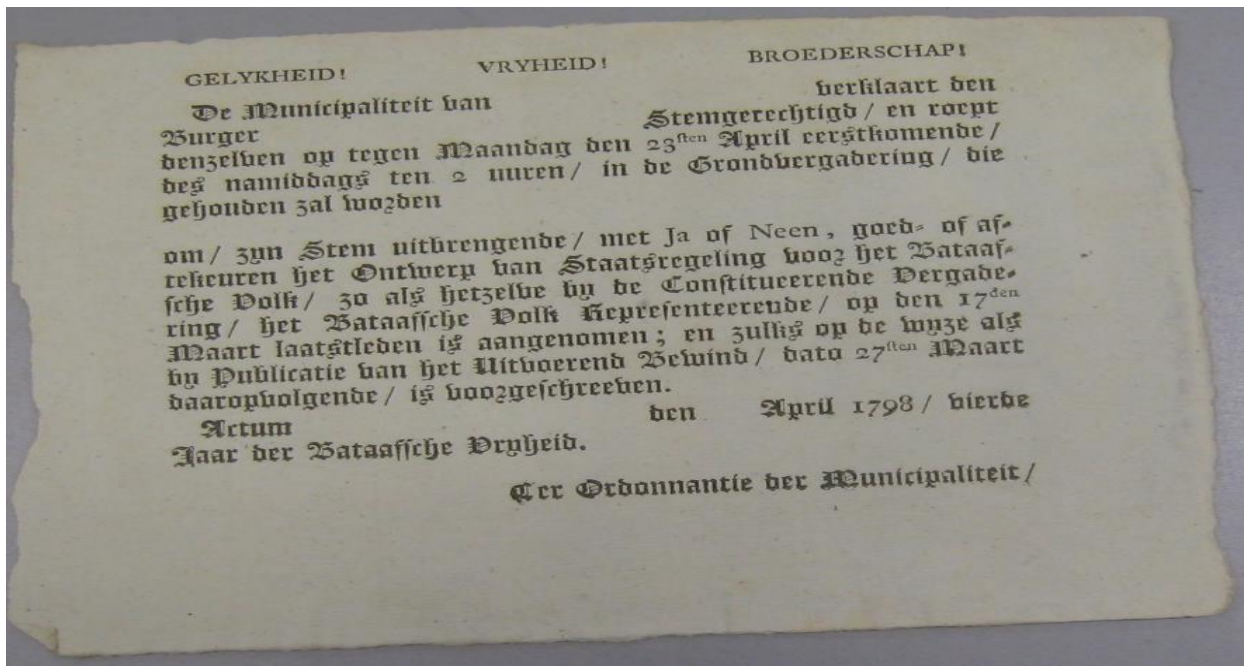
De Burger de vereischten bezittende, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Bataafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en getekend, de navolgende Verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie, en Regeering-loosheid. Ik beloof, dat ik, in alle myne verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle de Voorchriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem geeven aan iemand, wien ik houde te zyn een Voorstander van het Stadhouderyk, Feodraatief, of Aristocratisch Bestuur.

Actum te den het vierde
Jaar der Bataafsche Vryheid.

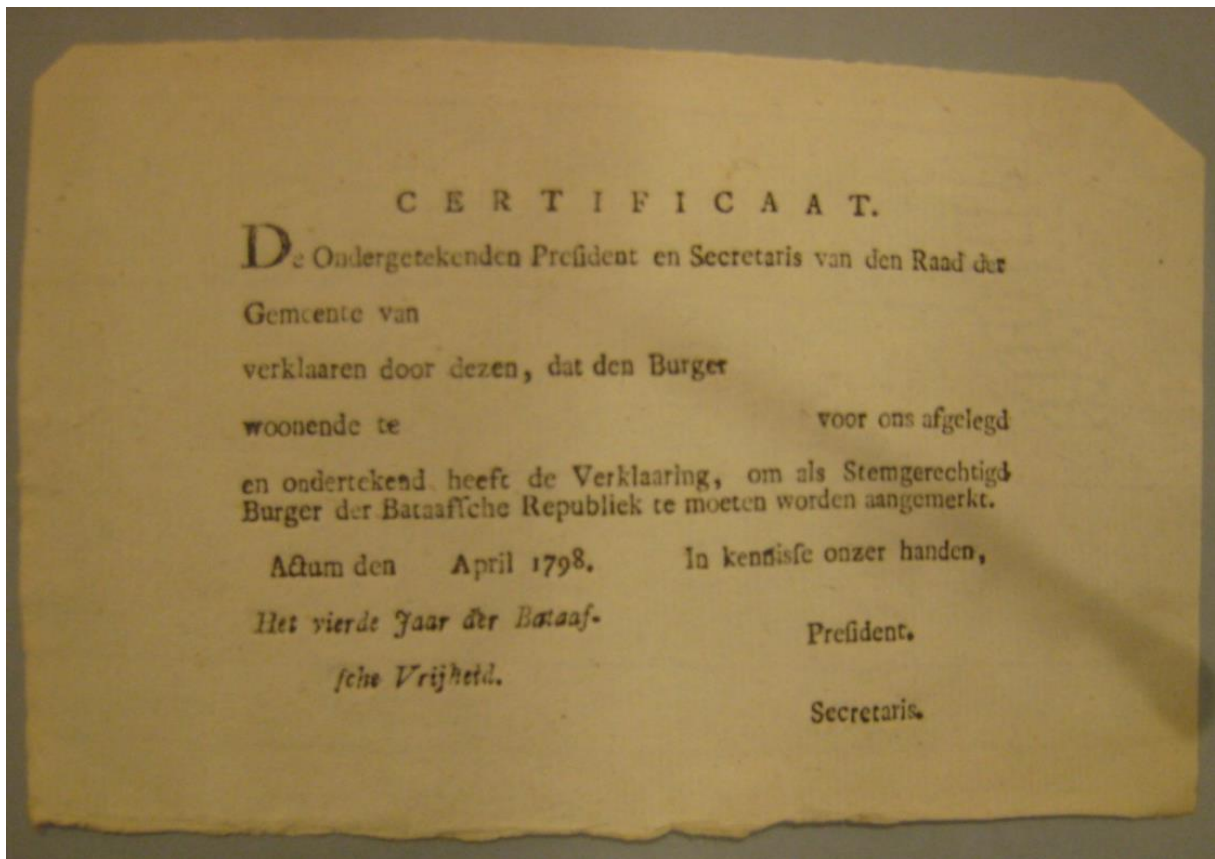
Op last van 't Gemeente-Bestuur

Afbeelding 56. Gelderland (1798). Model van een certificaat dat aan de burger werd uitgereikt die de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had getekend. Een dergelijk certificaat of acte was bedoeld als bewijsstuk dat de burger stembevoegd was.

Afbeelding 57. Bataafs Brabant (1798). Model van een convocatiebiljet uit te reiken aan de burger die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' had afgelegd. De grondvergaderingen begonnen in Bataafs-Brabant op 23 april 1798 om 2 uur in de middag. Deze biljetten werden niet meer aan huis afgegeven, maar uitgereikt na de ondertekening van de verklaring van onveranderlijke afkeer.

Afbeelding 58. Friesland (1798). Model van een certificaat dat aan de burger in Friesland werd uitgereikt, nadat hij de ‘verklaring van onveranderlijke afkeer’ had getekend. Bedoeld als bewijsstuk dat de burger een stembevoegde burger was. Dit certificaat was de voorloper van de ‘acte van burgerschap’ die burgers kregen uitgereikt na inschrijving in het openbaar stemregister in de periode mei-juli 1798. Dit certificaat wilden burgers in bezit hebben als zij op de één of andere manier met de overheid te maken hadden.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

J. Vermasen
De Burger de vereischten bezitten-
de, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Bataafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en getekend, de navolgende verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderlyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie en Regeering-loosheid. Ik beloof, dat ik, in alle myne verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle de voorschriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem geeven aan iemand, wien ik houde te zyn een voorstander van het Stadhouderlyk, Foedratisch of Aristocratisch Bestuur.

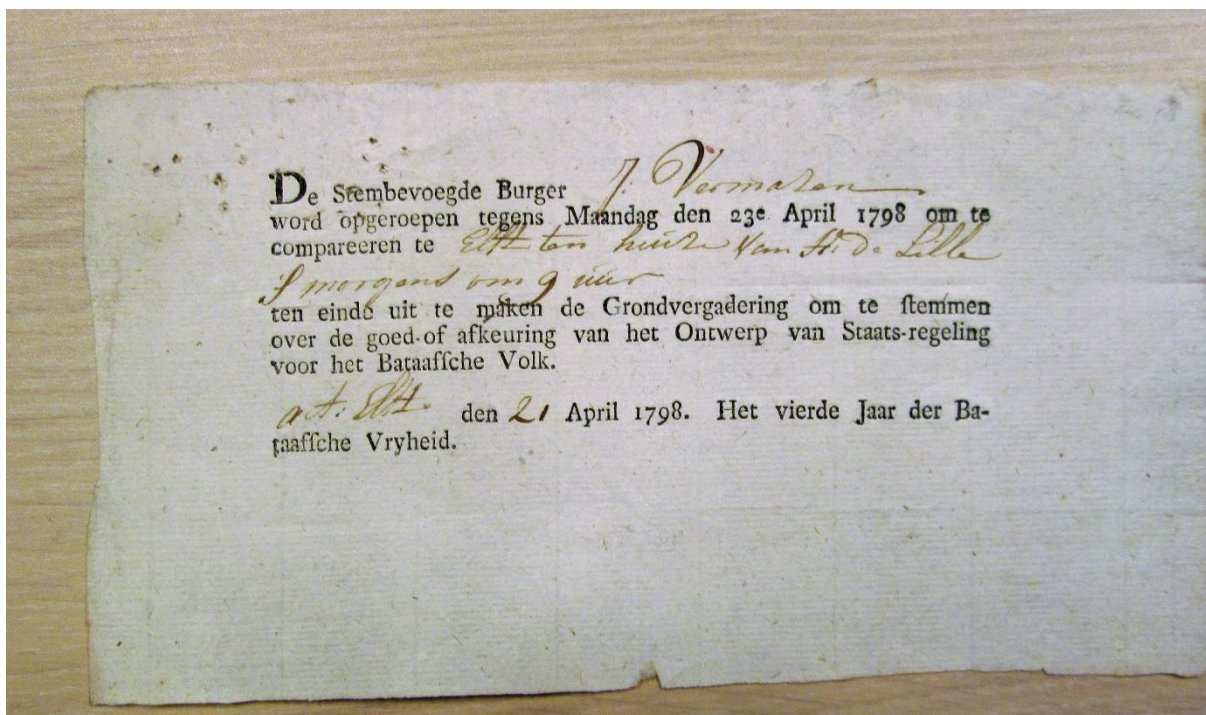
Actum te *Elst*
Jaar der Bataafsche Vryheid.

den *16 april 1798* het vierde

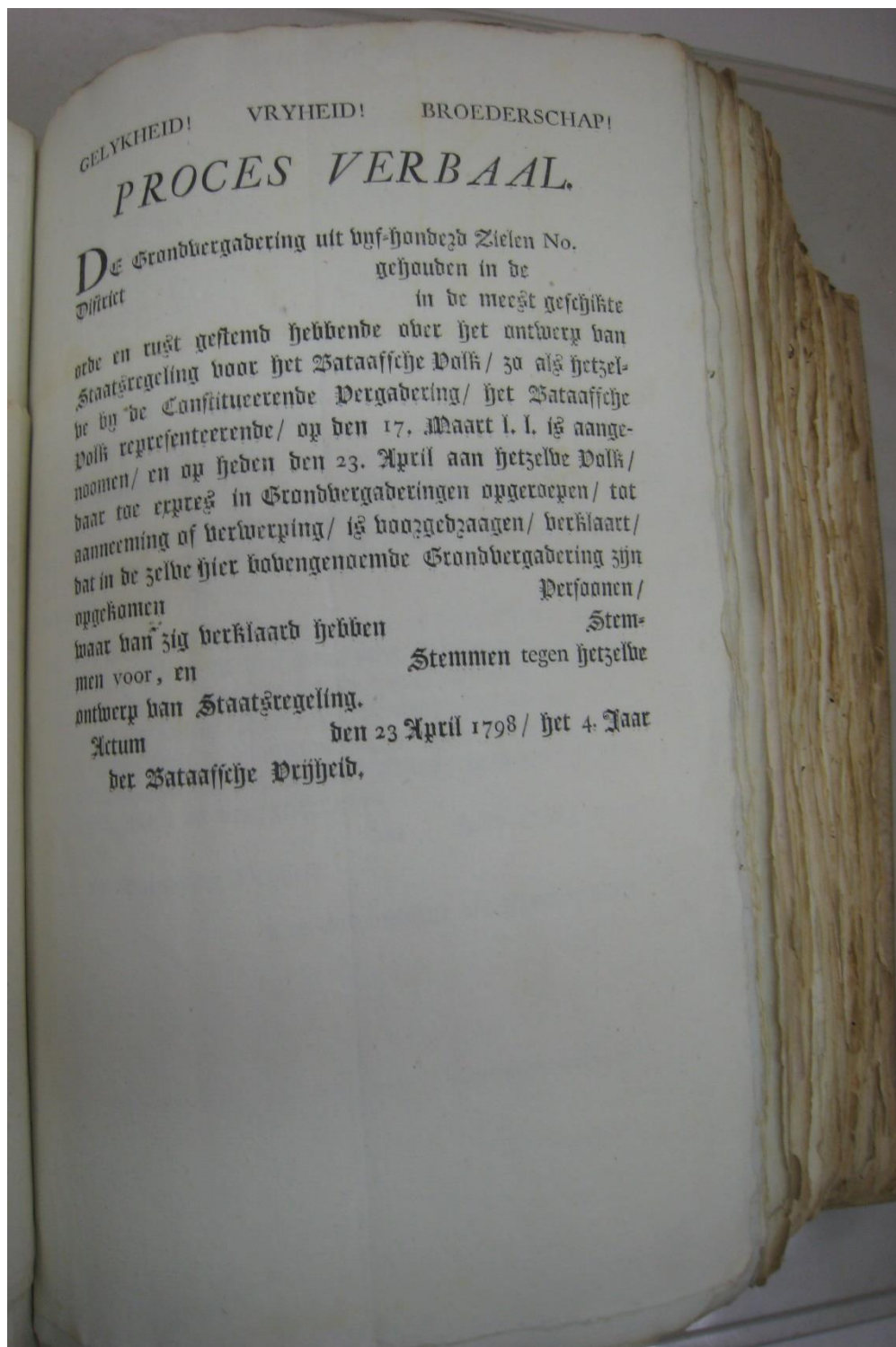
Op last van 't Gemeente-Bestuur

J. Vermasen

Afbeelding 59 Gelderland (1798). Acte of certificaat waaruit blijkt dat J. Vermasen, op 16 april 1798 in Elst de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' heeft afgelegd.

Afbeelding 60. Gelderland (1798). Ingevuld convocatiebillet voor J. Vermasen, die werd opgeroepen voor de grondvergadering in Elst op maandag 23 april 1798 om 9 uur in de ochtend. Het biljet werd uitgereikt op zaterdag 21 april.

Afbeelding 61. Bataafs-Brabant (1798). Model van het proces-verbaal dat op 23 april 1798 in de grondvergaderingen moest worden gebruikt. De tekst van het proces-verbaal was voorgeschreven door het Uitvoerend Bewind in de publicatie van 23/27 maart. 1798. Provinciebesturen gaven drukkers de opdracht om een model te drukken. De stemopeners dienden in elke grondvergadering dit proces-verbaal in te vullen.

GELYKHEID, VRYHEID,
BROEDERSCHAP.

De Grond-Vergadering uit vyf honderd Zielen,
No. 4. District *5de Appingedam (Hoofd-
plaats)*
gehouden in de *Kerke te Stedum*
in de meest geschiktste orde en rust, gestemd hebben-
de over het Ontwerp van Staats-regeling voor het
Bataafsche Volk, zo als hetzelve by de Constituee-
rende Vergadering, het Bataafsche Volk representee-
rende, op den 17 Maart laatstleden is aangenomen,
en, op heden den 23 April, aan het zelve Volk,
daartoe expresse in Grond Vergaderingen opgeroepen,
tot aanneeming of verwerping is voorgedraagen, ver-
klaart, dat in dezelve hier bovengenoemde Grond Ver-
gadering zyn opgekoomen *Negen* Perfoonen, waar van
zich verklaard hebben *alle* Stemmen voor, en
geen Stemmen tegen hetzelve Ontwerp van Staats-
regeling.

Actum den 23 April 1798, het vierde Jaar der Ba-
taafsche Vryheid.

J. J. Kiehoff voorzitter

J. Schaeffer, med. stemopnemer

B. H. B. B. B. B.

Joh. Wardi

Wieland Kladen Schreterij

Afbeelding 62 Groningen (1798). Proces-verbaal van de stemming in de kerk te Stedum op 23 april 1798 (District 5, hoofdplaats Appingedam, grondvergadering 4). Alle ingezonden processen-verbaal van de stemming zijn in Den Haag uit archieven verdwenen, behalve die voor de provincie Groningen. Het proces-verbaal is ondertekend door de vijf stemopnemers, die de opgekomen burgers zelf uit hun midden hadden kunnen kiezen.

VRYHEID, GELYKHEID,
BROEDERSCHAP.

BEKENDMAAKING.

De Municipaliteit der Stad Leyden verzoekt, en, des noods, gelast aan alle Burgers en Inwooners derzelve Stad, dat zij op Maandag den 23. April eerstkomende, des namiddags van half vijf ure tot na den afloop en het uit een gaan der respectieve Grondvergaderingen, te houden over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Staatsregeling voor het Bataafsche Volk, alhier zullen laten stilstaan alle Fabrieken en Trafieken, Neeringen en Handteeringen, of het bedrijven van eenig Handwerk, hoe ook genaamd; ten einde aan elken Stemgerechtigden Burger, wie hij ook zijn moge, gelegenheid werde gegeven, om te beoordeelen eene Staatsregeling, welke aan het tegenwoordige Bataafsche Volk en aan het volgende Geslagt de verzeeking van derzelve Politiek bestaan geeven moet.

Aldus gedaan en gearresteerd bij de Municipaliteit der Stad Leyden, den 20. April 1798., *het vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.*

Gezien door **JOANNES GIEBE,**
Voorzitter.

En den 21. daar aan volgende den Volke gepubliceerd

Bij mij

J. C. POTGIETER,
Secretaris.

Te Leyden by P. H. TRAP, Ordinaris Stads-Drukker, 1798.

Afbeelding 64. Leiden (1798). Publicatie van het stadsbestuur van Leiden waarbij alle werkzaamheden in fabrieken en trafieken en overige economische activiteiten op 23 april 1798 na half vijf werden stilgelegd in verband met het houden van grondvergaderingen. Waarschijnlijk werden de grondvergaderingen in Leiden geopend om 5 uur in de namiddag.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

PROCLAMATIE.

HET UITVOEREND BEWIND DER BATAAFSCHE REPUBLIEK, aan de Aangezetenen derzelve Republiek / Hiet en Boederschap! doet te weten:

Wat uit het resultaat van de Stemming der Bataafsche Burgerz / in de rescriptive Grondbergaderingen / op den 23. April l. l. verschenen / om zich te verklaren over de goedkeuring of afscheuring van het aan hun aangeboden Ontwerp van Staatsregeling / by het opmaken van derzelver aantal / is gebleken / dat hetzelve Ontwerp / uit een aantal van 165,510 Stemgerechtigde Burgerz / die in de rescriptive Grondbergaderingen waren opgekomen / door 153,913 Stemmen goedgekeurd / en door 11,597 Stemmen verworpen is / en dat dus hetzelve Ontwerp / door zene meerderheid van 142,316 Stemmen / is aangenomen; zoodanig zels / dat / het 30 men de Stemming Gewestelyk berekent / het 30 by Grondbergaderingen / het 30 enkelz / by de individueele Stemming der Burgerz in massa / altyd hetzelve resultaat geboonden wordt / de aanneming naamlyk van het Plan van Staatsregeling / by Derzeer van den 2. deser lopende maand / hetzelve Staatsregeling / als door het Bataafsche Volk aangenomen / erkent en verklaard heeft als de Burgerlyke en Staatkundige Grondwet deser Republiek.

Wat wederz de Constituerende Vergadering / deze aangenomen Grondwet / als den algemeenen wil des Bataafschen Volks / zullende verdedigen / op den 4. deser / heeft besloten / zich zelve / als zoodanig / te onthouden / en te hoornen tot dat Verteenwoordigend Lijchaam / het welk by de boornoemde Staatsregeling is daargesteld / zoodanig / dat uit de Leiden / die in zich hebben de radicale vereischten / om in het Verteenwoordigend Lijchaam Zitting te nemen / zyn zamen-geseld de Eerste en Tweede Kamer van hetzelve Lijchaam / ingevalge het hoorszijst der meergemelde Staatsregeling / met bygeboegde bepaling / dat het nog

onthoorend derde gedeelte van Leiden door het Verteenwoordigend Lijchaam / met alle de Plaatsberbangerz daar toe behoorende / door het Bataafsche Volk zal worden benoemd en daargesteld / zoo dat de nieuwe verheeling der Districts-Grondbergaderingen zal zyn geëffectueerd.

Wat het Uitvoerend Bewind / betrouwende / dat ieder Bataafsche Burger de volste goedkeuring zal hechten aan dezen maatregel / waar door de / voor dit Gemeentebest / onontbeerlyke Oude is daargesteld / en dat alzoa de voorgeselde Wet in ieder der Leiden hare hemin naars en handhabere zal vinden / alle Bewindlyken en Amptenaren onbedide / om aan deze Oude van Zaken de noodige bescherming te verleen / op dat het Bataafsche Volk een duurzzaam genoe smaake / van die Ontwending / welke ter bevestiging der Burgerlyke en Staatkundige Wyze is daargesteld.

En op dat niemand hier van onkundig 30 / gelaat het Uitvoerend Bewind / in naam des Bataafschen Volks / dat deze alomme zal worden afgekondigd en aangeplakt / waar zulks te geschieden gebruikelik is.

In den Haage / den 6. Mey 1798. Het 4de Jaar der Bataafsche Wyze.

(was Separapheert)

B. WILDRICK, vt.

(Gaderstand)

Ter ordonnantie van het zelve,

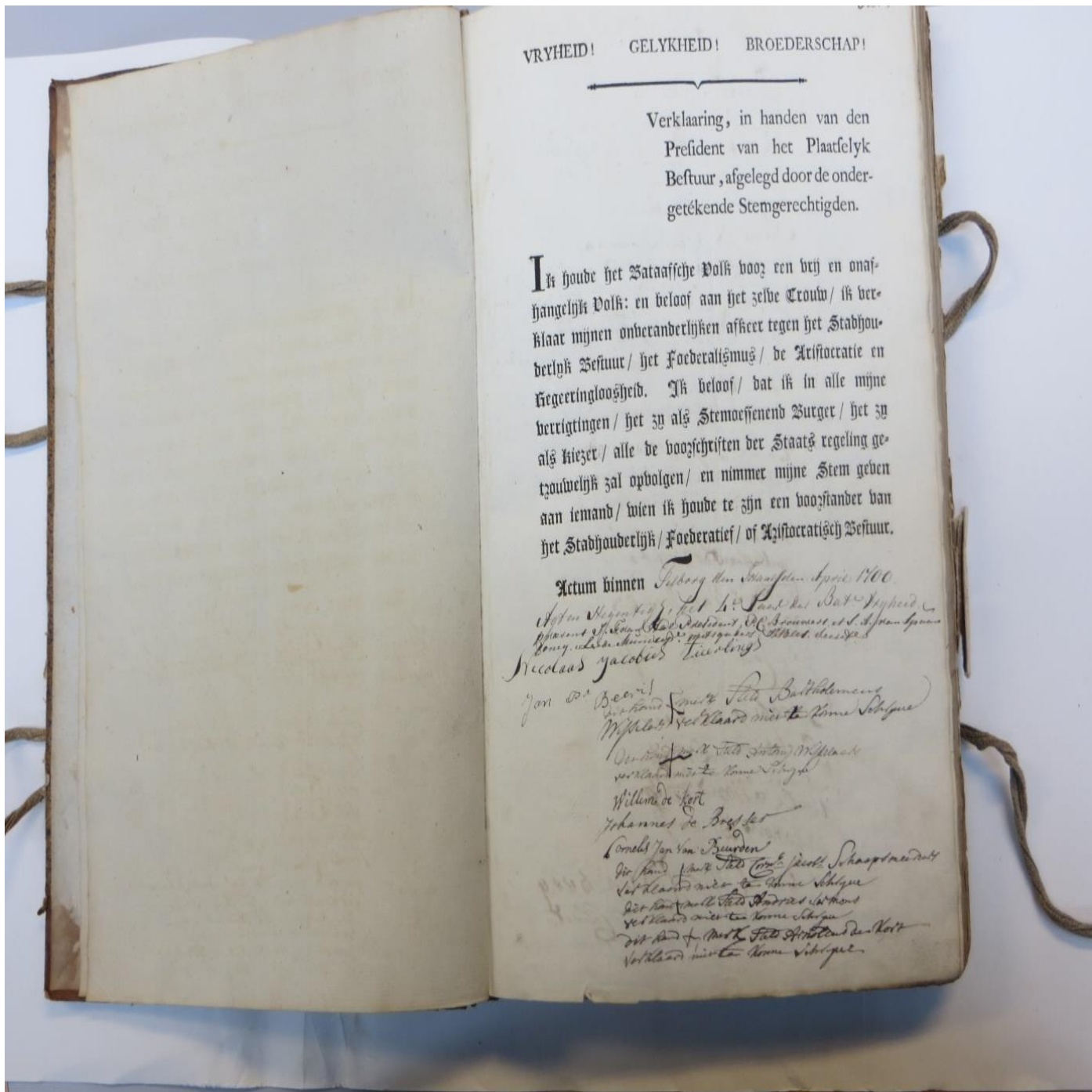
(was Getekend)

S. DASSEVAREL.
Prov. Alg. Secf.

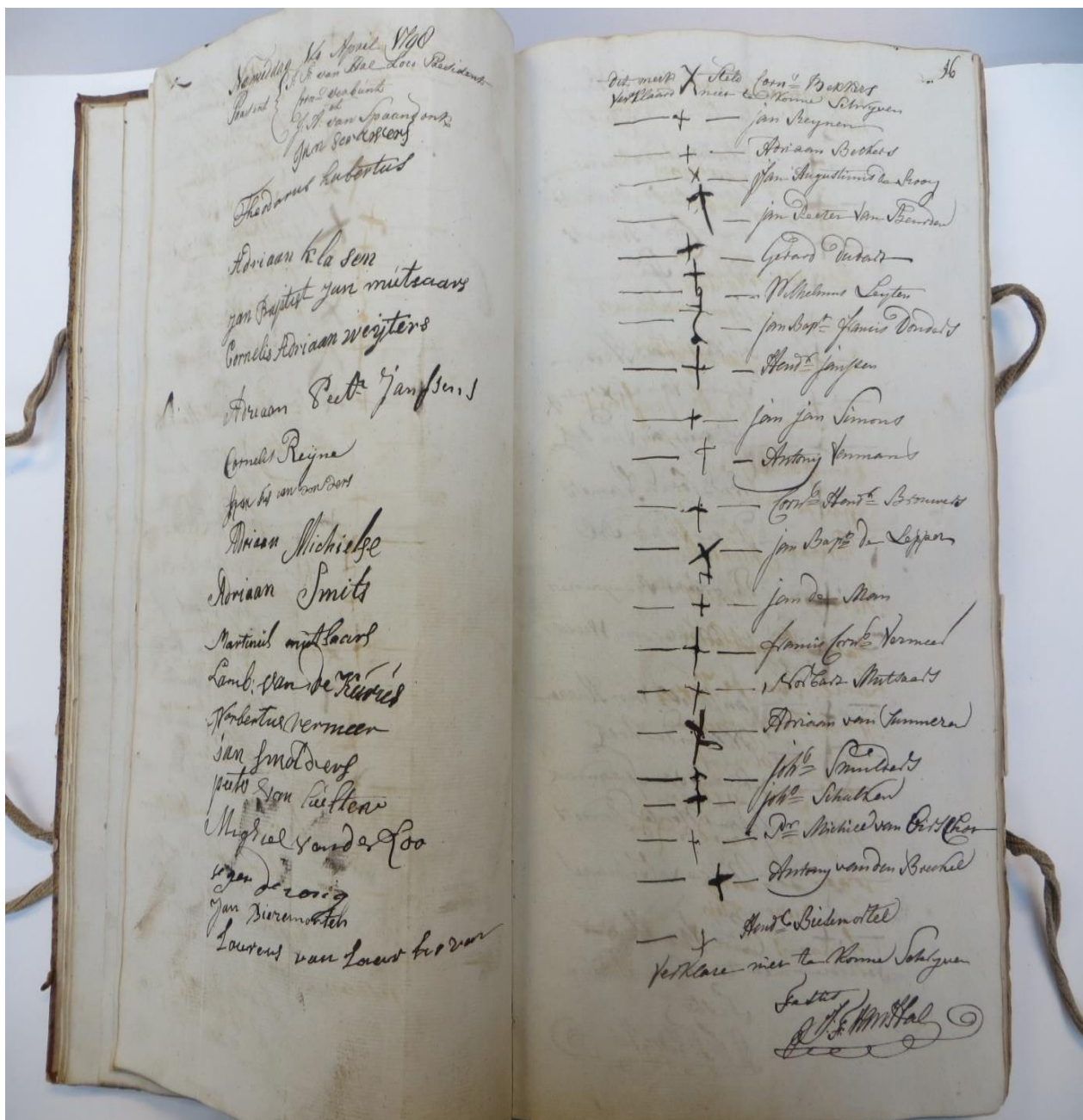
In den HAAG ter 's Lands Drukkery 1798.

Afbeelding 65. Proclamatie van het Uitvoerend Bewind waarbij de uitslag van het referendum van 23 april 1798 wordt afgekondigd, met de mededeling dat de Constituerende Vergadering zich heeft omgezet in een Eerste en Tweede Kamer.

Afbeelding 66 Tilburg (1798). De eerste bladzijde van het register met handtekeningen onder de verklaring van ‘onveranderlijke afkeer’. De gedrukte opening van het register werd toegestuurd door het provinciebestuur van Bataafs Brabant. In Tilburg begint de inschrijving op 12 april 1798. Er staan ‘kruisjes’ bij personen die verklaard hebben niet te kunnen schrijven.

Afbeelding 67 Tilburg (1798). Bladzijden uit het register met handtekeningen onder de verklaring van 'onveranderlijke afkeer'. Op de linker bladzijde de burgers die konden schrijven en op rechter bladzijde de analfabete burgers, met daaronder de verklaring van een lid van het dorpsbestuur van Tilburg dat bovenstaande personen niet konden schrijven, bevestigd door Van Hall die namens het plaatselijk bestuur de verklaring afnam. In dit register staan 1.124 namen, waarvan 503 een kruisje plaatsten.

Litt. A. BILLIET VAN STEMBEVOEGDHEID;

af te geven door de Municipaliteiten.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Het Plaatselyk Bestuur van deze, dat de Burger in onze handen heeft afgelegd en dadelyk onderteekend, de verklaring door de Confitueerende Vergadering representeerende het Bataafsche Volk, by derzelver Proclamatie van den 27 Maart laatstleden, Art. 2. voorgescreven, en werd mitsdien denzelven Burger bevoegd verklaard en uitgenoodigd, om op Maandag den 23 April 1798, des middags ten twaalf uren, in de gemelde Grondvergadering samenkomende,

deszelfs stem uit te brengen over het ontwerp van Staatsregeling door gemelde Confitueerende Vergadering aangenomen.

Actum den April 1798. *Het vierde Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Secretaris, *msd*

Litt. B. BEWYS VAN STEMGERECHTIGDHEID.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

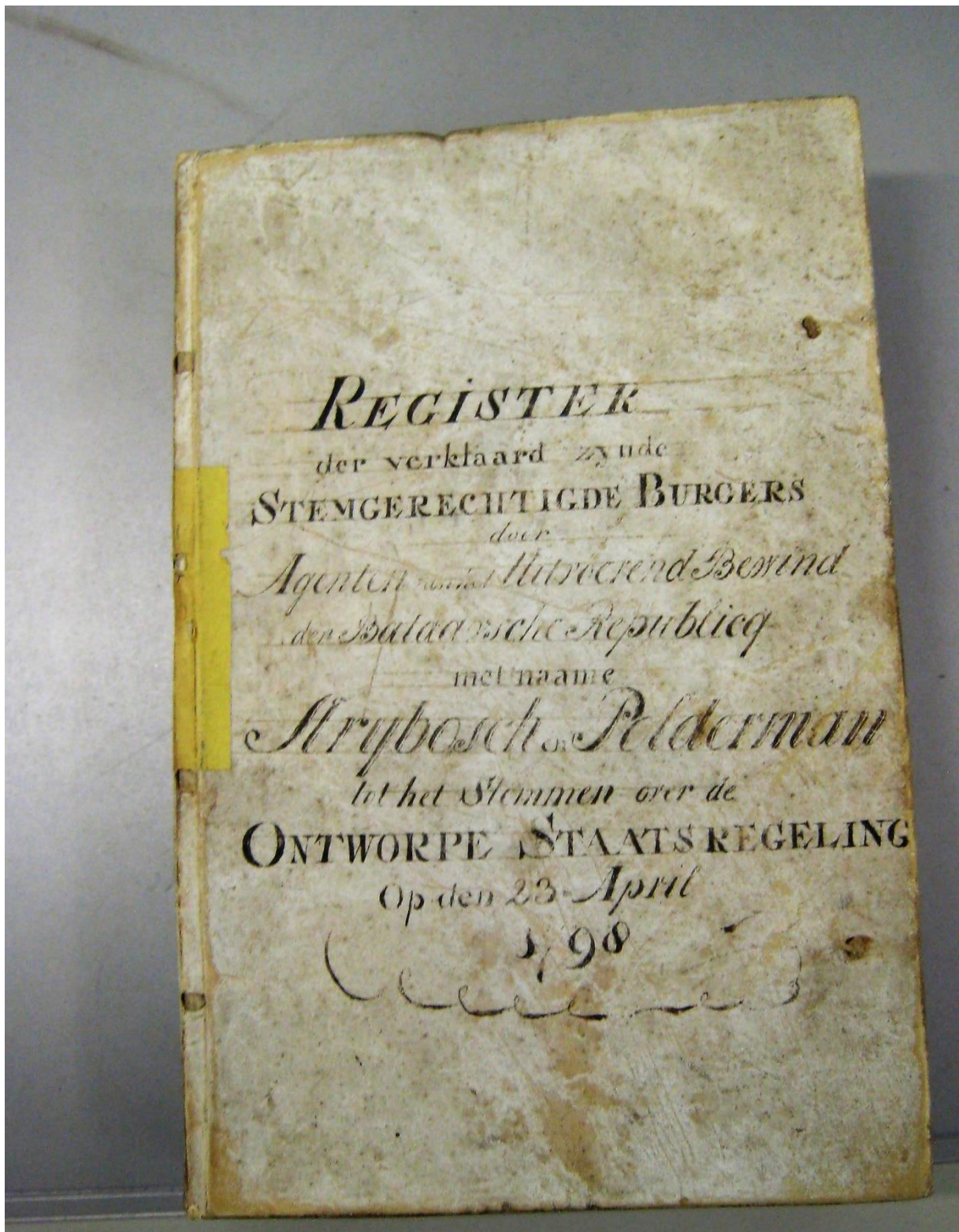
Den Burger wonende binnen en behorende tot de Grondvergadering No. is gecompareerd in dezelve Grondvergadering op den 23 April 1798, en heeft aldaar na overgifte van het bewys zyner Stembevoegdheid, de deliberatien over het ontwerp van Staatsregeling voor het Bataafsche Volk, bygewoond en aan dezelve deel genomen: waar van deze aan hem ten bewyze word afgegeven, om ten allen tyde van zyne Stemgerechtigheid te kunnen doen blyken.

Actum den 23 April 1798. *Het vierde Jaar der Bataafsche Vryheid.*

Als Voorsitters *msd*

Als Secretaris *msd*

Afbeelding 68. Zeeland (1798). Twee modellen die in Zeeland zijn gebruikt. Het eerste model is een convocatiebiljet voor de burger die de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had getekend en zo stembevoegd voor de grondvergadering van 23 april. Het tweede model is een certificaat of acte die de burger kreeg uitgereikt als hij zijn grondvergadering had bezocht.

Afbeelding 69. Den Bosch (1798). Register met handtekeningen van burgers die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben ondertekend, nadat zij door de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen waren toegelaten. De agenten hebben zich in Den Bosch meer met de 'zuivering' ingelaten dan op andere plaatsen in Bataafs-Brabant.

Afbeelding 70 Den Bosch (1798). Twee pagina's uit het register met handtekeningen van burgers die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben ondertekend.